

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 1 frt.

Félévre 2 frt.

Éves díj 4 frt.

Egyes száma 20 kr.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal:Budapest, VIII. kerület,
Röck-Szilárd-utca (ezelől
lőtt Bodzafa-utca) 4 szKéziratokat vissza nem
küldünk.Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet,” a „Balaton-Egylet,” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti, hegyvidéki turista-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Torna-Egylet,” a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre,” a „Budapesti Sport-Club,” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vivó-Egylet,” az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egylet,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egylet,” a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,” a „Koloszvári Athletikai Club,” a „Koloszvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Főv. Vivó-Club,” a „Körmendi Athletikai Club,” a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,” a „Magyar Velociped-Club,” a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,” a „Makói Torna-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,” a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,” a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Enyei Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Kannizsai Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,” az „O-Becsei Kerékpár-Egylet,” az „O-Budai Torna-Egylet,” a „Pannónia Csónak-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet,” a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet,” a „Selmeczi Akadémiai Athletikai Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai Torna-Egylet,” a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,” a „Szegedi Csónakázó-Egylet,” a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Szegedi Torna-Egylet,” a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,” és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycle-) Egyesület,” a „Pápai korcsolya-Egylet,” a „Torontál korcsolyázó és hajós-Egylet,” „Magyar sport-club,” „Szegedi kerékpár-Egylet,” „Sportkedvelők köre,” „Veszprémi torna-Egylet,” „Tordai korcsolyázó-Egylet,” „Budapesti Torna-Club,” „Zombolyai Athletikai Club”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Pola sportélete most és a jövőben.

II.

Midőn a vitorlázás sportjáról utolsó helyen készülök írni egyet-mást, teszem azt egyrészt azért, mert a vitorlázás maga a haditengerészetnél tudvalevőleg nemcsak amatőr-módra gyakoroltatik, hanem szolgálatból is, — másrészt pedig azért, mert éppen ezen a téren kezd legujabban oly lendület mutatkozni, mely a többi sportágakra is jótékony befolyással lesz.

Eddigelé meglehetősen mostohán állunk az amatőr vitorlázással; csak igen kevesen gyakorolják. Ennek okai pedig a helyi, másrészt pedig a szolgálati viszonyokban fekszenek. Kedvező szelek ugyanis rendszeren csak d. e. 9 órától d. u. 5 óráig vannak. De éppen ez az idő szükséges a szolgálati teendőkre is! Ennek eredménye a csekély vitorlázás; mert a hajót tartani csak azon ezélekből, hogy esetleg minden vasárnapon lehessen kimenni, nem érdemes. A vitorlázáshoz nagyobb szabadságok kellenek, és nagyobb hajók is. A szelek járása igen szeszélyes lévén, soha sem lehet biztonsággal kiszámítani, mikor lehet ismét a kikötőbe érkezni. A szelek erőssége pedig nagyobb járműveket követel, hogy esetleg nagyobb tengeri utakat is lehessen tenni. Ilyen járműveket magánembernek tartani nehéz, mert, ki tudja, szolgálati viszonyai megengedik-e, hogy hajóját évenként egyszer fogja-e használhatni szebb utazásra. Hogy pedig egy hajónak több tulajdonosa legyen, — az nem igen czélszerű dolog, mit a tapasztalat nem egy ízben mutatott.

Ezért kell örömmel üdvözlünk ama mozgalmat, melyet néhány bécsi arisztokrata kezdeményezett, s ezzel megelőzte hazai vitorlázóinkat. Mint az alább közölt felhívásból kitűnik, egy cs. és kir. Yacht-hajóraj készül

létrejönni igen kedvező föltételek mellett. Mennyivel előnyösebb volna a magyar vitorlázók helyzete, ha Fiumeközpontból, Abbázia közelében lévén, ilyen Clubot alakítanak; még a közvetlen környék is Chero és Veglia szilletekkel, az istiai regényes partokkal szebb helyekké kinálkozik, mint Pola.

A felhívás következőképpen hangzik:

„Alulírottak, Batthyány Ödön hg. és Wilczek gróf, egy Yacht-Clubot szándékoznak Polában alapítani, mely „Cs. és kir. Yacht-hajóraj” czim alatt nem tisztán a sportnak volna hivatva szolgálni, hanem hazafias czélokat is tartana szem előtt, — vagyis oly irányban működnek, mely monarchiánk szépségeiben dúsgazdag partvidékén még nem kultiváltott. Alig van tenger, mely úgy a szellemet mint a testi foglalkoztató Yachtsportnak gazdagabb változatosságot nyújtana, mint gyönyörű Adriánk enyhe éghajlatával, változatosan tagozott partvidékével, számos kies város és helységével, gazdag sziget-koszorújával, hol mindenütt nemcsak a nagy viharoktól védett vízi utak kínálóznak, hanem jeles kikötők és biztos menedékhelyek is. És mindezen természetes előnyöknek a nagyszerű történeti háttér adja meg a szellemi áldást és vonzerőt.

Meggyőződve arról, hogy kegyed a szemünk előtt lebegő intézményt támogatni kívánja, bátorkodunk önt arra kérni, hogy alakítandó Clubunkba mint alapító mellőztetének belépni. Mint az alapszabály-tervből kitűnik, a Yacht-hajórajhoz mindjárt kezdetben csatlakozó alapító tagok nemcsak jogaiknál fogva birnak előnnyel a később belépők felett, hanem a teljesítendő tagsági díjaknál fogva is. Ki kell azonban emelnünk, hogy alapító tagok kötelezettsége öt évre szól. Ha kegyed ennél fogva belépni szándékozik, szíveskedjék ebbeli szándékát Batthyány Strattman Ödön herczeg címére Bécsbe, I. Kolowratring

5 küldeni. Az alapszabály-tervezet a belépő tagok indítványai szerint még módosíthatni fognak.»

Ha összehasonlítjuk Fiume és Pola helyzetét, okvetlenül azon végeredményre kell jutnunk, hogy ilyen műsportegyesület székhelye sokkal jobban lehetne Fiumében, mint Polában. Polában, igaz, székel a Haditengerészeti zöme nagyszámú tisztekkel, hivatalnokokkal és legénységgel; de egyéb semmi. A más városokban a katonaság mellett megszokott civil elem egészen hiányzik s ez ilyen kezdeményezésnél igen fontos tényező! Fiumében volna katonai elem — még pedig vegyes — és volna civil városi polgárság is, mely az ilyen szép eszmét nemcsak lelkesen karolná föl, hanem hathatósan pártolná is. Ha végig tekintünk az európai kikötők privat életén, azt látjuk, hogy a vitorla-sport mindenütt behatolt a kikötő városokban lakó gazdag kereskedők körébe is; s ha összeolvassuk a külföldi yacht-tulajdonosok nevét, igen sok nagykereskedővel találkozunk, ki e testedző sportra nem sajnál 6—8—10,000 frtot költenek. Sőt néha Yacht-jának még hasznát is veheti olyképen, hogy egyik-másik kirándulásával üzleti dolgokat hoz összekötésbe, — mely eset épen Fiuméből kiindulólak volna érvényesíthető, honnét Dalmátia regényes városaiha még kisebb-szerű Jachtokkal is el lehet jutni. Közvetlen közelségben van Abbazia és Istria többi délre eső regényes partvidéke gyönyörű hegységeivel és dúsan virágzó növényzetével. Ott van a szigettenger, kezdve Chesó és Veglia szigetekkel, melyek úgyszólván folytonos láncolatot képezve elvezetnek Dalmátia déli vidékeire, sőt Görögországba, anélkül, hogy a tulajdonképeni nyílt tengerbe kellene menni. A kikötői védművek a kisebb-nagyobb hajókat is megkímélnék a viharoktól és a partvidék tagosítása magában véve is több menedéket nyújt, mint Istria partjai, hol egyik része teljesen a szabad tengerre néz, míg legdélibb csúcsa már nem egy hajónak volt megrontója, mert szeles időben ott két oldalról faláknak a bösz hullámok, melyek még a szikla szilárd szirteket is ledöntik és a part mentén való vitorlázást veszélyessé teszi.

Tagadhatlan, hogy Ausztria sportbarátai továbbra vannak e lépéssel a magyar köröknél s minthogy egyesült erővel tényleg több érhető el, mint szétforgácsolva, nem maradna más hátra, mint hogy a magyar vitorlázók is belépnek a Clubba, megszilárdítva ily módon az első ily tervet, melyhez hasonló minden tengerparti államban már régebben létezik. Ez fejlesztőleg hat az új szellemre, bővíti a résztvevők látkörét nemcsak a tényleg szemléltetett folyót, hanem azon érdek miatt is, melyet minden résztvevő ez esetben tanúsítana a tengerészet általános kérdései iránt. Tehát „Tengerre magyar!”

Schwanda Gusztáv.

CSÓNÁKÁZÁS.

Evezősportunk egy negyed század előtt.

(A legelső belföldi versenyhajók:)

Tanulmányaim alatt a Bécsben kiadott «Archiv für Seewesen» című szaklap 1870-iki évfolyamában következő érdekes cikkekre bukkantam:

«Az alsó-ausztriai iparegylet (1870) december 17-iki heti ülésében Kohn Károly mérnök következő előadást tartott: Örvendek, uraim, hogy ma oly tárggyal foglalkozhatom, melyről bizonyosan állíthatjuk, hogy iparunkra nézve új. Haas Antal, cs. k. udvari gépgyáros, egyletünk

tevékeny tagja, 1867-ben a Lia evezőegylet felszólítására megkísérelte apró, egy személynek való hajókat (single sculling boats) építeni. E hajók oly tetszésnek örvendtek, hogy nevezett egylet már a következő évben többet rendelt meg és más egyletek követték példáját. A szerzett tapasztalatok lehetővé tették, hogy nevezett gyáros az idei tavasszal egy nagyobb négyevezőst kezdett építeni. Junius 27-én bocsátották vízre a Lia clubházból, s elegáns külseje, tetszetős formája a jelenlevő regattisták és közönség tetszését érdemelte ki. A Helena névre keresztelt hajó 37 (bécsi) láb hosszú, 30 széles és 200 fontot nyom. A rendszer, mely szerint úgy ez a hajó, valamint a többiek is építettek, John Rojer pesti hajóépítőmester találmánya és így meg fogom kísértetni, néhány szóval megvilágítani.

«John Rojer úr születésére nézve északamerikai; mielőtt Pestre jött, Dreyer E. hajógyárában volt alkalmazva Altonában. 1864-ben a cs. k. Dunagőzhajózási Társaság felszólítására épített egy négyevezős hajót, mely arra volt szánva, hogy az ez évben rendezendő pesti nagy regattán a társaság tisztjeivel menjen versenybe és mintegy elveinek megtestesülését képezte. Ez a hajó Koh-i-noor*) nevet nyert és a mondott regattán megnyerte a 100 aranyból álló díjat (Beh jó idők voltak! S. G.) és sokkal jobbnak bizonyult minden akkor a pesti egyletek birtokában lévő angol hajónál. Erre azután egy másik pesti egylet (Egyetértés) ugyane mintára épített hasonló hajót (Pogány) és e két nevezett hajó a következő regattáknál váltakozva győzött, úgy hogy végre a többi egyletek eredeti angol hajóikkal már nem is versenyeztek.

«Rojer hajóépítési rendszere abban különbözik az angoltól, hogy helyesebb vízvonalakat használ, a hajók kedvezőbb keresztmetszettel bírnak főleg azon okból, mert hasított és darabos bordák helyett egyetlen darabból álló hajlított bordákat használ és ezeket még hajlított kötőfákkal merevíti, mely szerkezet által a hajók ugyanazon súly mellett sokkal szilárdabbak és ruganyosabbakká lesznek. Ezenkívül sokkal jobb elő és hátrészszel, helyesebb tövel és kormánylyal bírnak.

«A Haas által épített járművek mind zsindegyrend szerűek, vagyis klinkerhajók; a fő, elő- és hátrész kemény fából való és vörös réz-szőgcskek képezik a kapcsoló vagy pedig rézcsavarok. Az evezők könnyű, egyenes szálkájú fából valók, igen finoman kidolgozva és a nyugponton bőrrel bevonva.

«E mellett olcsóbbak a Haas-féle hajók, mint az angol importált készítmények s ennek köszönheti a gyár, hogy a kezdet két első évében már negyedszáz hajót szállított a bécsi Lia és Donauhört, a brünni és temesvári hajós-egyleteknek, és számos magánembernek. Az iparegyletben kiállított Pacific nevű hajó két flu számára épített double scullingboat, 13' hosszú, 33" széles és 80 fontot nyom; sutriggerszerkezet és evezőkkel közel 100 fontot».

Pola, 1890. június 30-án.

Schwanda Gusztáv

cs. és kir. hadtengerészeti mérnök.

Csónak-verseny Szegeden.

Szeged, jul 13.

A Szegeden f. hó 12 én megtartott tiszai regattaszövetségi csónak-versenyéről, mint általános érdeklődésre, minden elbizakodottság nélkül is számolhatván, röviden jelezni kívántam az eredményeket, bár sajnosan előre

*) Érdekes volna eme első magyar versenyhajóról többet is tudni. A régebbi regattisták bizonyára még ismerték S. G.

kell bocsátanom, hogy az idén nem részesülhettünk a Neptun egyesület részéről remélt támogatásban; mi annál szomorubb, mivel a szövetség által alapított 'Tiszai nagy vándor díj'-ra való mérkőzés ilyenképpen ez idénről már le kellett, hogy maradjon.

Igy a szegedi vizen egyedül a szövetséges egyesületek jelentek meg és csak a zárt versenyek tartottak meg a következő sorrendben és eredménnyel:

I. 'Juniorok 4-es versenye'.

Vándordíj 150 frt. értékben, és mindenkor arany érem az elsőnek. — Háromszor egymás után nyerendő, mielőtt az egyesület tulajdona lenne.

Pálya 2000 méter lefelé.

Indultak:

a) a temesvári csolnokázó egyesülettől 'Aladár' palánkos csolnakban

1-es ifj. Králich László

2-es ifj. Ulman Rezső

3-as Neuhold József.

Vezér: Schön Lajos.

Kormányos: lovag Bernder Ottó.

Heves küzdelem után, egy szépen meghuzott végső 'sport'-tal elsőnek érkezett 7 percz alatt.

b) 'Torontál' korcsolyázó és csolnakázó egyesület 'Margit'-jában

1-es Knáb Ádám

2-es Mesteryics Pál

3-as Zsiros Imre.

Vezér: Reitter Oszkár.

Korm. báró Feilitzsch Berthold

az 1-essel történt baleset miatt a versenyt $\frac{1}{3}$ uton feladta. — Utóbb versenyen kívül be vezetett. Ezen baleset remélhetőleg nem fog a különben derakassan készült legénység sport kedvére leverőleg hatni, miután őszinte elismeréssel kell viseltetni a becskeréki evezősök iránt, kik e baj nélkül ellenfeleik előtt a babért aligha elnem vitték volna.

c) Szegedi csolnakázó egyesület részéről 'Gizella' csolnakban.

1-es Ujj József

2-es Csonka Ferencz

3-as Magyar Endre.

Vezér: Lamboy József.

Kormányzó: Gaál Endre.

Hatalmas csapásokkal első percztől fogva vívott küzdelem után, daczára nehezebb szerkezetű hajójának csak 2 mp. késéssel mint kitűnő második érkezett.

Ezen verseny érdekeit nevelte azon körülmény, hogy a temesváriak az indulásnál lemaradtak és csak a 6—700 mtr körül értek fel a szegediekkel egy vonalba, mely helyüket megtartották az utolsó 200 méterig, hol egy szépen végzett 42-es tempóval egy hajóhoz előnyt és a jövő évre köröm szakad sig vivandó küzdelem kilátását, biztosították maguknak.

II. Simpla scull verseny.

Kis-zombori Rónay Jenő, szövetségi elnök által adott tiszteletdíj az elsőnek, ezüst érem a másodiknak.

Távolság 1500 mtr.

Elsőnek érkezett:

Ujj Béla, a szegedi egyesület részéről, 'Fecske' nevű csolnakban, kitűnő erőben 6 p. és 10 mp. alatt. Második, 6 p. 19 mp. alatt ugyancsak a szegedi egyesülettől 'Tisza virág' csolnakkal Madari Imre, ki erőteljes csapásaival bizonyára elsőnek érkezik, ha fele uton irányt nem téveszt, mi által sok térhátrányt szenvedett.

Harmadik maradt 6 p. 35 mp. alatt. kp. Kovács

László, a 'Torontál' egyesülettől, habár kétségtelen előnye volt ellenfelei felett, hogy irányát pontosan betartotta és csolnakját jobban tudta kormányozni.

III. 'Double scull verseny'.

Nyertes egyesületnek tisztelet-díj, evezősöknek arany érem.

Pálya: 1500 méter.

Versenyezték:

a) Szegedi egyesület részéről 'Villám' csolnakban:

Gollovin László

Strazsik Endre.

Korm. Harisz György.

Elsőnek érkezett 5 p. 56 mp. alatt.

b) 'Torontál' egyesület részéről 'Irma' csolnakban.

Kp. Kovács László

Reitter Oszkár.

Korm.: Knáb Ádám.

Második lett 6 p. 14 mp. után, daczára hogy az evezősök az előző versenyekben részt vévén, inkább csak ezen versenypontra megtarthatása érdekében hozott áldozat készséggel eveztek.

A versenybizottság következőleg alakult:

Kis zombori Rónay Jenő bizottsági elnök vezetése alatt:

tiszteleti tagok: Kállay Albert főispán, Pacor Kálmán tábornok, Müller Adolf ezredes, Pálffy Ferencz polgármester urak, kik szíves nagy becsű közreműködésökkel a szövetséget rendkívül lekötözték.

Rendes tagok: Dr. Nyilassy Pál, Kovács S. Aladár.

Pályabíró: gróf Leiningen Ármin.

Czélpont-bíró: Csikós N. József.

Időmérő: Jezerniczky Ákos.

Indító: Kasz János és Szöllőssy Kálmán.

Pályafelügyelő: Hilt Lajos.

Az érdeklődő szép számú társaságot, melynek sorában Szeged városából, sőt a messze vidékről is ez alkalomra beutazott, bájos hölgy koszorúnak egy egy buzditó mosolyára számolhattak derék evezőseink. a Boszorkány-szigeti czélpontra egy külön gőzhajó szállította le; hova megérkezve mindenki saját kedveltjének sikereért esdve, mégis önzetlen elismerésben részesítette a nyerteseket.

Tagadhatlan, a szerencse, és a szép nem leginkább a szegedi bajtársakra mosolygott, kik azt vetélytársaik elől minden versenypontra tanusított kitűnő készségükkel és fényes sikereikkel méltán ki is érdemelték.

Maga a szövetség is meg lehet elégedve sikereivel, midőn egyrészt juniorjai oly recordot értek el, mely csak 6 mp.-cel rosszabb a tavalyi győzelmes és veterán edzett Neptun legénység által elérté, más része pedig egy maga is ezen házi versenyeivel az érdeket felkelteni, sőt mi több, a rokonszenvet kivívni képes volt.

A versenyt követő lakomán nem is hiányoztak a lelkesítő felhőszöntők, melyek hatásának is tulajdonítható, hogy a nap hősein felbuzduló társak előtt a jövő évi regatta biztosítottak látszik. — Nem is csuda, Szeged és N.-Becskek erősen fogadkoznak a temesváriak ellen, kik ez évben megmutatták, hogy számban és erőben gyengék levén ugyan, mégis jó iskola és fegyelmettséggel mily derék munkát tudnak végezni.

Fel tehát a küzdelemre, és hadd lássuk eme működésből hazai sportunknak felvirágzását!!!

Kovács Sebestyén Aladár,
szövetségi titkár.

Csolnak-verseny Budapesten. A nemzeti hajosegylet vándordijára a skiffversenyt jul. 5. kén tartották meg

a fővárosi előkelő közönség nagy érdeklődése mellett. A nézőközönségnek nagyon kedvezett az idő, de a versenyzőket az erős déli szél és magas vizállás erős brobára tett. A Margitsziget felsőcsúcsát és az éjszaki részén levő, a Dunára szabad kilátást nyújtó nyílt tereket és árnyékos utakat a legválogatottabb s a sport iránt érdeklődő hözség egészen megtöltött, várva a pillanatot, mikor a versenyzők utnak indultak. Hét óra 5 percz és 40 mperczkor hatalmas éljen jelezte az indulást, honnan a célpont 3 kilométernyi távolság. A versnyre neveztek! dr. Stettnek László, a budapest, «Neptun» egyesület tagja Mettler Albert, a bécsi «Pirat»-egylet tagja és Szentgyörgyi Imre, a Nemzeti hajójegylet tagja, ki azonban visszalépett. A verseny 11 percz és 2 mp. alatt folyt le s 14 méter előnnyel s dr. Stettner győzelmével végződött. Dr. Stettner a kitűzött díjat, egy pompás művű ezüst serleget már tavaly is megnyerte s ha még jövőre a harmadik versenynél is győzelmes marad, elviszi a vándordíjat. Ez alkalommal arany érmet kapott s őrizetbe adták a jövő versenyig a pompás ezüst serleget. A versenyt persze kedélyes lakoma követte, melyen különksen Stettner ünnepelték a bíráló magyar skiffisták, ki Magyarországra valóban sok dicsőséget hozott már.

Magyar regattisták Bécsben. Az idei bécsi regattára, mely június 29-én tartatott, ismét felrándultak budapesti regattistáink s bár nem arattak ezuttal oly fényes sikert, mint legutóbb a Neptunisták, most is becsületet szereztek a magyar névnek. Négy versenyben volt magyar evezős képviselve. A nagy bécsi vándordíjért a „Neptun“ derék négyes csapatja szállt ki a sikra s harmadiknak érkezett. Az osztrák bajnoki versenyben (skiff) öt versenyző között Péchy László („Neptun“) harmadiknak érkezett. A négyes versenyben (kormányossal) a „Neptun“ csapatja állott ki, de hamar ki is állott. A juniorok skiff-versenyében Szentgyörgyi (Nemzeti hajósegylet) öt versenyző között második lett. Ha első díjat regattistáink nem is hoztak haza, ez ne vegye el kedvüket a további munkától, mert meg kell gondolniok, hogy minden versenyzésük, még ha teljes bukással végződnek is, hasznára válik nemcsak saját egészségüknek, hanem a csónakázás sportjának, s úgy maguknak, mint a közügynek azok a regattisták használnak; kik nyilvános működésükkel sulyt adnak a sport-mozgalmaknak s nem azok, a kik a regattista címet csak czégérül használják az éretlen, vagy néha nagyon is túlérlett firtliskedésre.

Kirándulás Aradról Szegedre csolnakon. A napokon Vincze Miklós törvényszéki bíró vezetése alatt Fóthy Nándor, dr. Fényes Dezső, Benedek vivómester, Szilárd István és Horváth Károly Aradról Szegedre rándultak csolnakon: Az indulás reggeli 5 órakor történt a Spitzfele gyártól. A kettős evezés mellett a csolnak gyorsan sikamlott tova a Maros hullámain, úgy, hogy 8 órakor már Pécska előtt kötött ki a társaság. Déli 12 óra után Nagylakra értek, hol a társaság kipihente magát. Öt óra husz perczkor a csolnak már a makóipartokat is elhagyta, a végre 8 óra 55 perczkor kikötött Szegeden.

seket, melyek között feltűnt a körmendi vasparipások magyar szabásu zsinóros egyenruhája.

A versenyek eredménye a következők:

I. *Megnyitó verseny*, 1000 m. Magas vasparipával. Versenygépek kizárva. Nyitva olyan magyarországi vasparipás műkedvelő uraknak, kik nyilvános vasparipa-versenyben első díjat még nem nyertek. Győztesnek ezüst, másodiknak bronzérem. Résztvettek a versenyben: dr. Kovács Pál, a B. K. E. tagja, Weinberger Gyula, a B. K. E. tagja, Rogátsy Kálmán, Kutassy Vincze, a M. T. K. tagja, Udvary Jenő, a K. V. E. tagja, ifj. Dány Nándor, a S. K. tagja. Elsőnek érkezett 1 p. 51 mp. alatt ifj. Dány Nándor, második Udvary Jenő (1 p. 56 mp.), harmadik Kovács Pál (2 p. 1 mp.).

II. *Nyílt verseny*, 3000 m. magas vasparipával. Nyitva minden magyarországi vasparipa műkedvelő urnak. Győztesnek ezüst, másodiknak bronz érem. Indultak: Uhrl Rudolf, Udvari Jenő, a K. V. E. tagja, Philipovich Emil, a B. K. E. tagja, Gajárszky István, a B. K. E. tagja. Elsőnek ért a célhoz erős és szép küzdelem után Philipovich Emil 5 p. 33 mp. alatt, második Uhrl Rudolf 6 p. 13 mp., harmadik Udvary Jenő 6 p. 25 mp.

III. *Junior biztonsági verseny*, 2000 m. Biztonsági vasparipával. Versenygépek kizárva. Nyitva olyan magyarországi vasparipás műkedvelő uraknak, kik nyilvános vasparipa-versenyben első díjat még nem nyertek. Győztesnek ezüst, másodiknak bronz érem. Megjelentek a vasparipa-startnál: Heckenast Róbert, a B. K. E. tagja, Gajárszky István, a B. K. E. tagja, Ehrlich J., a B. K. E. tagja. Az elsőséget 4 percz s 10 másodpercz alatt Heckenast Gusztáv küzdte ki, második Gajárszky István, hi három másodperczcel később ért a célhoz.

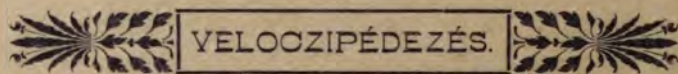
IV. *Térelőny-verseny*, 3000 m. Magas vasparipával. Nyitva minden magyarországi vasparipás műkedvelő urnak. Győztesnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem. Indultak: Rogátsy Kálmán, Uhrl Rudolf, Kutassy Vincze, a M. T. K. tagja, Totis Lajos, a M. T. K. tagja, Landherr Gyula, a B. K. E. tagja, ifj. Dány Nándor, a S. K. tagja. Igen szép küzdelem fejlődött a versenyzők között. Az eredmény következő: Első ifj. Dány Nándor, 5 percz 53 mpercz alatt, második Uhrl Nándor (6 p. 2 mp.), harmadik Landherr Gyula (6 p. 9 mp.).

V. *Biztonsági verseny*, 3000 m. Biztonsági vasparipával. Nyitva minden magyarországi vasparipa kedvelő urnak. Győztesnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadik bronz érem. Indultak: Ehrlich J. a B. K. E. tagja, Stampa Keresztély, a K. K. E. tagja, Stettner Gusztáv, a M. T. K. tagja, Schwáb Béla, a M. T. K. tagja, Heckenast Róbert, a B. K. E. tagja. Az elsőséget Ehrlich J. vivta ki 6 percz 7 $\frac{1}{2}$ mp. alatt, utána következtek Schwáb Béla (6 p. 13 mp.) és Heckenast Róbert (6 p. 13 $\frac{1}{2}$ mp.).

VI. *Nagy verseny*, Magas vasparipával. Nyitva minden magyarországi vasparipa kedvelő urnak. Győztesnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem. Indultak: Totis Lajos, a M. T. K. tagja, Udvary Jenő, a K. V. E. tagja, Philipovich Emil, a B. K. E. tagja, Landherr Gyula, a B. K. E. tagja. Ez volt a program legérdekesebb száma. Philipovich Emil kezdett vezetni, s az elsőséget meg is őrizte mindvégig, egy teljes körrel verte le versenytársait, s 9 p. 50 mp. alatt haladta meg a célpontot. Második Landherr Gyula (10 p. 35. mp.) harmadik Totis Lajos.

A *vígasz versenyt*, melyben heten szálltak sikra, Schwáb Béla nyerte meg, ki 4. p. 7 mp. alatt futotta meg a 2000 méteres pályát.

Ezzel végződik a verseny, majd a díjakat osztották ki s este 9 órakor a Petanovics-féle vendéglő külön ter-

VELOCZIPÉDEZÉS.

Veloczipéd-verseny Budapesten.

Julius 6.

A budapesti kerékpáregylet hetedik nyilvános veloczipéd-versenyeit jul. 6-ikán tartotta az üggető pályán. Szép látványt nyújtott a vasparipázók diszlevonulása s a díszes közönség élvezettel szemlélte a különböző dres-

mében estélyre gyűltek össze a vasparipa-sport barátai. Kellemesen lepte meg a társaságot, melyben hölgyek is részt vettek, a kolozsvári atletikai klub üdvözlő levele, mely mellett érmekeket küldött a B. K. E. két tagjának Filippovich Emilnek és dr. Istvánffy Gyulának. A számos pohárköszöntő között különösen viharos hatást idézett elő Udvarý Ferencz képviselő toastja, ki a vasparipa-sport művelőit eltette.

Európán keresztül veloczipédezik ez idő szerint két kiváló kerékpározó: Hiedler és Kurr. Az első jun. 16. óta, az utóbbi jun. 14-ike óta van uton s különböző irányban haladva, f. hó 10-én Nürnbergben találkoztak. A nürnbergi kerékpárosok vállalkozó szellemű collegáikat ünnepélyes fogadtatásban részesítették.

TOURISTA-SPORT.

A budapest hegyvidéki turista-egylet jul. 6-án nevezetes ünnepélyt rendezett: leleplezte Eötvös József br. szobrát az Eötvös-villa mellett. Az ünnepélyről, mely főként Mérő János kir. tanácsos és egyleti elnök fáradhatatlan szorgalmának köszöni létrejöttét, az egész fővárosi sajtó nagy elismeréssel emlékezett meg.

Dántouristák jártak az utóbbi hetekben Magyarországon; bejárták a Magas Tátrától Orsováig hazánk szép vidékeit; mindenünne kellemes emlékeket visznek haza.

TORNA.

A Játékról.

I. A játék az iskolába még nem járó gyermeknél; II. a játék az iskolát látogató gyermeknél.

Játék alatt általában szabad, nem mindennapi kenyér után törekvő foglalkozást értjük, melylyel egyoldalú testi vagy szellemi munkánkat igyekezünk ellensúlyozni. A gyermek játékaról beszélve, másképp kell e szót értelmeznünk, s másképp, ha a gyermek más-más korára alkalmazzuk.

I.

A kis gyermek, kinél még komoly foglalkozásról szó nem lehet, a játékban él, mint az ember a munkában. A gyermek lelkét a játék ébreszti fel, ebben érvényesülnek először is lelki erői. Első gondozói nem egyszer öntudatlanul is játékkal csillapítják a síró gyermeket, s ki ne látta volna, hogyan örül a néhány hónapos kis baba, ha megcsendítik előtte a csengettyűjátékot. Szeme felvillan, egész arcza kiderül, s kis kezecskéivel utána kap, hogy maga is megpróbálja; megmozdul egész kis lelke a mozgó, csillogó s hangzó csengettyűvel s még jó ideig a játékban s a játékkal mozog.

Szakemberek nem mulasztják el a gyermekek nevelőinek figyelmét a szellemi életnek e fakadni kezdő rügyeire utalni. Váltig hangoztatják, mily nagy jelentőségű az első játékszerek helyes vagy helytelen megválasztása, mily fontos eszköz a jól választott játékszerek a különböző képzetek, fogalmak szerzésére az emlékező-gondolkodó- valamint kombináló tehetség fejlesztésére.

A játészó gyermekén látjuk meg, mily csirák rejlenek lelkében s ezek fejlődésénél hol s miként kell hozzájárulni a nevelő idomító kezének, hogy lelke testével együtt folyton, fokozatosan és egészségesen fejlődjék.

Sajnos, hogy a kicsikék legelső nevelőik részéről nem nyernek elég figyelmet e tekintetben, részint, mert a legtöbb nem is sejtí, milyen életreszóló fontos szerepe volna e téren, másrészt, mert nem foglalkozván sem a nagy, sem a kis ember lelkületével, nem is ismeri az a-b-c-t, mely szerint könnyű volna kibetüzni a követendő eljárást.

Sok gyermek nagyon szeret játszani, egészen elmerül a játéokban; nemcsak társaival képes hosszú időn elmulatni, hanem egyedül játékszereiben oly társakat talál, melyek órák hosszán foglalkoztatják, mintegy lekötik lelkét. Vannak azonban már a 4—5 éves gyermekek közt olyanok, kiket játékszereik untatnak, kik bábuikat, fakatonáikat nem tekintik egyébnek, mint babunak, fakatonának, azaz élettelen tárgyának, melyet egyszer-mászor elővesznek, hogy más ruhát öltsenek rá, vagy a katonákat hogy egyszer szép sorba felállítsák, de aztán megint hetekig pihentetik. Mi a teendőnk ilyen gyermekkel szemben? Adjunk neki más játékokat, melyek több foglalkozást adnak neki, melyek táplálékot nyújtanak értelmének s képzeletének? Irányozzuk, vezessük játékában? vagy hagyjuk saját unalmára, mintegy lelki zsibbadásban? Ha a bábu, a fakatona nem kell, talán az építőfácskák, melyekkel minták, majd saját képzelete szerint építhet vagy összerakható s szélszedhető képek, egyszerűbb rajzminták melyeket átlátszó érdes üvegre utána húzhat, papírfonás, csinos minták kivarrása átszurt papírra s több efféle csekély irányadás mellett is gazdagon táplálná lelkét.

Találunk gyermekeket, kik minduntalan más-más játékszert kívánnak, nem azért, mert egyik, vagy másik nem foglalkoztatja őket eléggé, hanem egyedül szeszélyből s mert lelkére mélyebben egyik sem hat. Mi a teendőnk itt? Nem az állhatatlanságnak, felületességnek csirait kell itt látnunk? S hagyjuk vezetés nélkül az ily gyermek játékát?

Sokszor tapasztaljuk, hogy a gyermek játékát szereti szétszedni, összerombolni. Ennek rúgóját képezheti egyedül a rombolati ösztön, érzéketlenség minden létező iránt, de képezheti a tudási vágy, a létezők iránt való legnagyobb érdeklődés. Ha a kis fiú, miközben a dobort veri, már alig várja, mikor szakad be, vagy maga is segít azon hogy megláthassa, mikép is van az csinálva, mi is lehet benne, hogy olyan erősen szól, rombolási vágya nem a rombolási ösztönből következik. A kis leányt, ki kedves babuját, melynek még négy foga is van s mely oly szépen ki tudja mondani a „papa“, „mama“ szokat ha meghúzzák a megfelelő zsineget, már szeretné darabokban látni, hogy felkutassa, mikép néz ki belül, egyedül rombolási ösztöne vezeti? — Ez esetben nem forog fenn közönyösség, érzéketlenség a létezők iránt, hanem legmélyebb érdeklődés s gondolkodó tehetség alapjai ezek.

Vannak gyermekek, kik játék közben igen engedékenyek kis pajtásaik iránt, szívesen adják át nekik egyik vagy másik játékszerüket; mások akaratosak, erőszakosak s épen azt kívánják maguknak, mit a mások kezében látnak.

A kis gyermek játéka tükröz, mely azonban nemcsak lelkét tárja elének hajlamaival, melyeket vagy fejlesztenünk, vagy pedig eltávolítanunk kell; a testi egészség állapotára is vonhatunk következtetést. Az egészséges gyermek rendesen szeret játszani, nagyon szeret mozogni, sűrögni-forogni; a kedvetlen, aluszékony többnyire vérszegény; de leket egyéb baja is. A mely gyermeknél tapasztaljuk,

hogy játékában szeszélyes, minduntalan más játékszerrel óhajt, vagy gondatlanul dobálja s törli azokat, nagy gondal kell kutatnunk a baj okát. Nem mindig lelki felületességhől következik ez; az ilyen gyermek gyenge, vagy beteg idegzetű is lehet.

Ezek szerint a gyermeknek mind lelki, mind testi fejlődésére nézve nagyon kíváncsi, hogy legelső környezete nagy figyelemmel kísérje játékát attól a perctől kezdve, mikor először tanúsít érdeklődést valamely játékszer iránt és a gyermeknek mind lelkét, mind testét támogassák, ápolják, vezessék s fejlesszék a játékban s a játék által.

A mulasztás, mely a gyermek első nevelői részéről e tekintetben történik, kipótíthatatlan. Az óvók s gyermekkertek felhasználják a játék képző erejét, de az előbb történt mulasztást helyre nem hozhatják: az a gyermek pedig, ki ilyeneket nem látogat a legtöbb esetben nem kap a játék áldásaiból s szellemi élete parlagon hever mindaddig, míg hatodik évét elérve, az iskolába lép.

Folyt. köv.

A kis katonák testgyakorlata Folyó hó 1-én volt a budapesti gyalogsági kadet-iskola záró ünnepélye. A sikerült hangverseny után az intézet összes növendékei Litovniczky Ferencz főhadnagy kitűnő vívómesterük és tornatanáruk vezetése alatt vívó és torna gyakorlatokat mutattak be. Először az első évf. a hölgyközönség nevetése mellett a kissé komikus botvivást mutatta be. Utána a 2-ik évf. komandó törvívást, a 3. évf. assaut kardvivást mutatott be. Ezután az összes növendékek telvonulása és az intézet énekkara mellett történő és igen szépen sikerült szabadsággyakorlatok következtek. Utána csapat tornázás volt. Ezután a legkitűnőbb tornászok mutattak be nyújtón, korláton és gyűrűhintán gyönyörű erőgyakorlatokat. Utána egy kis czirkusz-gyakorlatok voltak (saltomortálék, kézenjárásverseny stb.) Legvégül a közönség tapsai közt mintegy 5 másodperczig tartó tableaux volt.

Tornatanárunk kitűnő tornász és vívó, azonkívül kerékpároz is. Nagy buzgalommal és passzióval tanítja növendékeit, kik viszont örömmel és komolyan tanulnak. Növendékeinek rendkívül imponál, azonban szereti is őket, kik viszont megbecsülik és szeretik őt. Mindennap van torna-vívó óra s egyszersmind játékok és labdázás, a tágas és jól berendezett torna-kertben. Azért viszik annyira. Bárcsak a mi közép iskoláinkban is így volna.

Minta-tornacsarnok. A műegyetem tanácsa 100 forintnyi pályadíjat tűzött ki egy minta-tornacsarnok tervére, mely ez évi október hó 31-ig küldendő be a rectori irodába. Ugyanott a részletes föltételek is megvannak. A magyar mérnök- és építészegylet nagy díjat az idén szintén minta-tornacsarnok építési tervére tűztek ki.

LÖVÉSZET.

A budapest polgári lövőházban a f. hó 13-án tartott díjlövészeten a következő czéllövők nyertek. A mezei távolsági czéltáblán 20 lövés közül legtöbb-szor talált: Garami Ede, Benkő Ferencz, Harsányi István, dr. Mestritz Mátyás Obervalder János. — A mezei távolsági czéltáblán közép, lövésre: Jellenek Antal, Bondt János, Harsányi István, Litauer József, Obervalder János Adlhoffer Lipót. — A pisz-

toly czéltáblán 20 lövés közül legtöbb-szor talált: Harsányi István, dr. Axamethy Lajos, Jaritz András. — A pisztoly czéltáblán középlövésre, Jaritz András, Obervalder Alajos Rosconyi Károly. — A kezdők czéltábláján legtöbb-szor talált: Reich Zoltán, Lax Adolf, Adlhoffer Lipót. — A hölgyek czéltábláján legtöbb-szor talált: Welsch Emilné, Reich Zoltánné, Adlhoffer Lipótné. Összes lövések száma 2259.

— **Lövészeink Berlinben.** A budapesti lövészegyesület képviselői Szávost Alfons helyettes főlovászmester vezetése alatt a berlini lövész ünnepélyen nem csak hogy jól mulattak, hanem valóságos ünnepeltetés tárgyai voltak. Utjok nemzetközi politikai fontosságot nyert s így sikerüknek kétszeresen kell örövendünk.

ATHLETIKA.

A kolozsvári Athletikai Club sport-ünnepélye.

Kolozsvár, 1890. júl. 2.

A kolozsvári athleták sportünnepélye a lövöldében szépen sikerült. Előkelő nagyszámu közönség jelent meg s aranyos jó kedvvel és animóval vette kezdetét a táncz a szabadban. Az első négyest 86 pár tánczolta, melynek végeztével a terembe vonult a közönség, hol br. Jósika Lajos elnök, hg. Lobkovitz Rudolf altábornagy, Haller Károly, id. Virányi Istv., Inczédi Sámuel ezredes a sport-eszközökkel díszített s villanynyal világított elnöki emelvényen helyet foglalva, Jósika br. szép beszédet intézett a közönséghez, s Göllner Béla bajnoknak a bajnoki serleget átnyújtotta. A bajnoki nagy arany érmet hg. Lobkovitz Rudolf tűzte fel. Borbély Gy. lelkes szavakban üdvözölte bajnoktársát, hangsúlyozva a bajnoki küzdelmek jelentőséget s kézadással vette be a fogadalmat, hogy a bajnoki nimbuszt hűen megőrzi s a testedzés ügyének mindig lelkes apostola lesz. A bajnokot ezután harsogó éljenzés között vállaira emelte a fiatalság, s ezzel a felavatás szép ünnepélye véget ért. Borbélynak a párisi körutért. dr. Baintner Hugónak és Kuskó Istv. titkárnak az Athletika elővitelért tiszt. érmeiket nyújtott át az elnök. E ritka szép ünnepélyen a kolozsvári tornavívó intézet Imre Gergely titkára, a marosvásárhelyi tornaegylet pedig Agyagási Vidor tanár által képviseltette magát. Több budapesti, szabadkai sportegylet s az ügy iránt érdeklődő sportlérfiak az ország különböző részeiből távirati üdvözléseket küldtek.

Ez ünnepély után a teremben folyt tovább a táncz, a hajnali órákig.

Az éjféli szünet után „Athletikai“ czímen. Illing Sándor által szerkesztett rögtönözve készült alkalmi lapot osztottak ki a hölgyek között, melybe az athletika vezérférfiai irtak gondolatokat s mely magában foglalta az ünnepély rövid leírását s a hölgyek nagyon hiányos névsorát. A jelen volt hölgyek közül feljegyeztük a következőket dr. Haller Károlyné, Haller Gizi, dr. Finály Henrikné, Fülöp Juliska, Borbélyné, Borbély Gizella, Gálly Mariska, özv. Horváthné Anna leányaival.

Elismerjük hogy e névsor nem teljes és constatáljuk, hogyannyi viruló szép kisasszony a lövöldébe az idei majálisokra együvé hozva nem volt, mint a mennyit az athleták buzgó rendezősége ügyüknek megnyert. A bevétel felülmúlja a kiadásokat s így a club versenyalapjának az

ünnepély tekintélyes összeget, a jelen voltakak pedig egy mindenkorra kedves emlékezetű mulatságot szerzett.

Gidró Gergely, clubjegyző.

Pásztorjáték.

A «Hercules» ez idei 6. számában megjelent Gönczy Páló excelelentiája elbeszélése után igen kellemes és test-edző játék, a görgő és kongó-tekezés. Ehhez hasonlít a «pásztorjáték» is, csak hogy azért jó sok eltérés van a kettő közt.

A pásztorosdit játszik 6—10-en. Fűrnak körbe egy-gyel kevesebb egy arasznyi mély lyukat, mint ahány a játékos. Közepére még egy lyukat.

Minden játékosnak kell 150—2 méter hosszú bot. Szükséges még egy kugli go-lyó, vagy még czélszerűbb és egysze-rűbb egy kétöklös nagyságú gömbölyű kő.

Minden játékos elfoglalja a maga lyukát; a «pásztornak» pedig, kit sor-solás után választanak ki, arra kell töre-kedni, hogy a követ a középső lyukba behajtsa. A játékosoknak pedig arra, hogy ezt megakadályozzák, a miugy tör-ténik, hogy botjaikkal igyekeznek a kö-vet minél messzebbre elűtni. De egy-szersmind vigyázni kell mindenkinek a lyukjára, mert ha a pásztor, mialatt amaz a követ űti, botját amannak göd-rébe beleszurja, az lesz a pásztor.

Ha pedig a pásztornak sikerül, hogy a középső lyukba belehajtja a követ, ak-kor mindenki köteles lyukából botját ki-venni és cserélni mással helyet és lyu-kat, Persze ez alatt a zürzavar alatt a pásztor is lefoglalhat egy helyet botját egy gödörbe szurva. A ki lyuk nélkül marad, az lesz a pásztor. Ha pedig va-laki attól félve, hogy lyukát elfoglalják azt el nem hagyja, az lesz a pásztor.

Igen sokszor fordul elő az az eset, hogy egyszerre ketten szúrják bele bot-jukat ugyan egy gödörbe. Erre is van szabály. A melyik a két pörös fél közül messzebbre el tudja űtni a földről a kö-vet, azé a lyuk. A dolog lényege az hogy a lyuk nem egyéb, mint a hely megjelölése. A mig botját a gödörbe tartja, helye «szent és sérthetetlen». De ha botját kiemeli, a lyukat, és vele együtt természetesen a helyet is, a pász-tor elfoglalhatja.

Játék közben igen gyakran megesik, hogy egyik a másik lábaszárát botjával jól megüti. Ezen úgy lehet segíteni, hogy a bot végét valami egy méternyre szal-mával, vagy kőcczel, vagy más puha dologgal beköti az ember. De ez nem is szükséges.

Ezt a játékot Pozsonyvármegyében szélteben hosszában játszik. Hogy mily testedző, azt az ember csak akkor hiszi el, ha megpróbálja. Bizonyosan sokkal jobban űditi a testet is lelket is, mind igen sok száraz tornagyakorlat.

Nevét valószínűleg onnan kapta, hogy a «pásztornak» nagyon kell «örizni» és «hajtani» a követ. B. Gy.

LÓ-SPORT.

Állami lóvásárlás Luczenbacher osztálytanácsos a kiváló lóismerő, kit a magyar kormány azzal bizott meg, hogy Angliában egy első osztályú telivér mént esetleg anyakanczákat vásároljon, közelébb a newmar-keti telivér árverésen Cluster Rose anyakanczát vette meg, mely a híres Macaronitól származott; ezen kívül, két egyéves csikót, melyek egyike Campollótól, má-sika Barcaldinetől származik, tehát nagyhirű ménektől Luczenbacher jelenleg több kitűnő apamén-tulajdonos-sal van alkudozásban s a kishéri m. kir. álladalmi teli-

Nyaralóba, fürdőbe utazóknak.

Kerti szék lap-sra ösze-tetethető kényelmes nád ülés-sel 22 1/2 frt. Indiai hnta-ágy fák közé vagy szobában 4.50, 6.50, 10 frt, nagyobb lécz-szel kifizethető frt 10, 14, 20 frt Japán nap-ernyő 1-15 frt. Kerti legyező k 10 krtó 3 frt. Erős gyermekkosci frt 6-15 frt. Gyermek-kosci egyszerűnind bőcső frt 13-18 frt.

Az egészséges fenta tásálos töltve üdítő sz davis t nyerrűnk könnyű bánásmóddal a dr. Fèvre párisi tartós szódavíz készítő gappel

2 4 6 8 10 buttelles
7-10-12-14-15-17-
Javitó csavar nélküli szódavíz-gép 1 1/2 2 2 1/2 3 4 liter-s

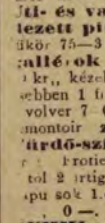
8-9-10-12-14-16- frt
Egy csomag borkő-s szódavíz frt Egy-
alt-készítő receptekkel 3 12 adagra. Vajkészítő
7.50 11.50 16.50.

Tojás habve 6 és vajkészítő edény-nyel
szűtt 60- frt Tyúk alakú vaj artó 70 kr
Ezest- és olaj-tartó frt 1-10 frt. Villa és kanál
alátárhoz 10 kr ol 2 frt. Sod-on-ételbortól legyek
len 40 kr ol 1 0 kr. Paradicsom és gyü-
nölés prés. 80 Uj! Légmentesen elzár-
kó 1.80 kr. Ható befőttes-üvegek
4-2 literig 28-8) kr. Meztartó 30 kr. Sárga
engő gyümö-eskések 12 darab frt -6 frt Ká-
cángó-gép 4.80-10 frt. Palackdugaszok 10-60 kr.
W s hm szot ap-dl miz 70 kr. Sörös kes letek tálcán
rt 10- frt. Fokfék. Tojás-gly erinszappan
1 darab 40 kr. Amerikai élesztő-óra frt 4.00.

Idomutató csinos sveicsház két alak-kal frt 2. Zachari
ovartó por 50 krtól frt. Kézi virág-festendő 1.20,
1-3- Virág-harmatosító 40 kr. Accordian
an ol nyaj-kolomp 7-9-10-12- Kerti díszor-
n 1-10 frt. Kézi utitáska frt 4-20 frt. Kéi
áska 12-18-20 frt. Kéi koffer frt 3-30 frt. Vált-táska
1.50-15 frt. Czélszerűen levezetű uti teke cs frt
-9 frt Borotvakészlet John Heiford késsel
-Anzol borotva 1.20-3.50. Pneumatikus gyeitya-
artó abakra 1.80. Hajfodorító-lámpa vassal 80 kr.
Jlt- és vadász-kulacsok frt 1-5.60- fr. Beren-
tezett pénztekő 6.75-15 frt. Universális uti-
dikor 75-3.70 frt. Kézfél könnyen mosható takaré-
kallók és kézelők, gallér 2, 35 kr, színes
1 kr, kézelő 65 kr, s ínes 1 frt. Ment-boxer a mellény-
ebben 1 frt. Erős lovász kis tömör formájú buldo-
zolver 7-9-9.50. Pontosan járó schwei zt erős nickel
amontoir zs bóra 6-9 frt. Uti sapka 1 frt.
Füldő-szivac 1-2-2-2. Szivacs zac 50-1.50
0- Protier-készülék 1 frt. Füldő-hévmérő 50
0-2 frt. Lpos ivópohár -40-1 frt. Füldő-
apu sok 1.40. Vilanyozó-készülék izom gyen eség-nél
0-.

UJ!-c-ikkék személyes Italomra stb. Betegápolásra
lovet-fec-kendő 3-5 frt. Léggárna 4.50-10-
1-2 méh fecskendő frt 2-5 frt. Bromó Clostetpapier
1.30 kr. Önműködő szoptató üveg 1 frt.
ismert asoc lo foggyógy 3 frt.

6-lyelm be angol dísznőbör-
portkedvelők nyereg 15-35 frt. Kettősszaru
kantár 4.80-8 frt.
Zabla 1.80-3.50. Izaszor-
2.75-5 frt. Nyereg-
lekötő 2.50-3 frt.
Kengyel-szíjak frt 3-
3.75-ly Kengyel-vasak
1.60-3.50. Sarkantyú
'elcsatlakozó 2-2-2-2. Ló-
idon itóvessző rinoceros-
bőrből frt -60-2.50.

Lóhaló legyek ellen egész lóra, párja 15.-. Lószf-p-v'aszta veszt

Kerti szék lap-sra ösze-tetethető kényelmes nád ülés-sel 22 1/2 frt. Indiai hnta-ágy fák közé vagy szobában 4.50, 6.50, 10 frt, nagyobb lécz-szel kifizethető frt 10, 14, 20 frt Japán nap-ernyő 1-15 frt. Kerti legyező k 10 krtó 3 frt. Erős gyermekkosci frt 6-15 frt. Gyermek-kosci egyszerűnind bőcső frt 13-18 frt.

Az egészséges fenta tásálos töltve üdítő sz davis t nyerrűnk könnyű bánásmóddal a dr. Fèvre párisi tartós szódavíz készítő gappel

2 4 6 8 10 buttelles
7-10-12-14-15-17-
Javitó csavar nélküli szódavíz-gép 1 1/2 2 2 1/2 3 4 liter-s

8-9-10-12-14-16- frt
Egy csomag borkő-s szódavíz frt Egy-
alt-készítő receptekkel 3 12 adagra. Vajkészítő
7.50 11.50 16.50.

Tojás habve 6 és vajkészítő edény-nyel
szűtt 60- frt Tyúk alakú vaj artó 70 kr
Ezest- és olaj-tartó frt 1-10 frt. Villa és kanál
alátárhoz 10 kr ol 2 frt. Sod-on-ételbortól legyek
len 40 kr ol 1 0 kr. Paradicsom és gyü-
nölés prés. 80 Uj! Légmentesen elzár-
kó 1.80 kr. Ható befőttes-üvegek
4-2 literig 28-8) kr. Meztartó 30 kr. Sárga
engő gyümö-eskések 12 darab frt -6 frt Ká-
cángó-gép 4.80-10 frt. Palackdugaszok 10-60 kr.
W s hm szot ap-dl miz 70 kr. Sörös kes letek tálcán
rt 10- frt. Fokfék. Tojás-gly erinszappan
1 darab 40 kr. Amerikai élesztő-óra frt 4.00.

Idomutató csinos sveicsház két alak-kal frt 2. Zachari
ovartó por 50 krtól frt. Kézi virág-festendő 1.20,
1-3- Virág-harmatosító 40 kr. Accordian
an ol nyaj-kolomp 7-9-10-12- Kerti díszor-
n 1-10 frt. Kézi utitáska frt 4-20 frt. Kéi
áska 12-18-20 frt. Kéi koffer frt 3-30 frt. Vált-táska
1.50-15 frt. Czélszerűen levezetű uti teke cs frt
-9 frt Borotvakészlet John Heiford késsel
-Anzol borotva 1.20-3.50. Pneumatikus gyeitya-
artó abakra 1.80. Hajfodorító-lámpa vassal 80 kr.
Jlt- és vadász-kulacsok frt 1-5.60- fr. Beren-
tezett pénztekő 6.75-15 frt. Universális uti-
dikor 75-3.70 frt. Kézfél könnyen mosható takaré-
kallók és kézelők, gallér 2, 35 kr, színes
1 kr, kézelő 65 kr, s ínes 1 frt. Ment-boxer a mellény-
ebben 1 frt. Erős lovász kis tömör formájú buldo-
zolver 7-9-9.50. Pontosan járó schwei zt erős nickel
amontoir zs bóra 6-9 frt. Uti sapka 1 frt.
Füldő-szivac 1-2-2-2. Szivacs zac 50-1.50
0- Protier-készülék 1 frt. Füldő-hévmérő 50
0-2 frt. Lpos ivópohár -40-1 frt. Füldő-
apu sok 1.40. Vilanyozó-készülék izom gyen eség-nél
0-.

UJ!-c-ikkék személyes Italomra stb. Betegápolásra
lovet-fec-kendő 3-5 frt. Léggárna 4.50-10-
1-2 méh fecskendő frt 2-5 frt. Bromó Clostetpapier
1.30 kr. Önműködő szoptató üveg 1 frt.
ismert asoc lo foggyógy 3 frt.

nyíró-olló 4.20 Ló a 16 amásni 4.50-7.50. Tartós
bő gummi s6 köpenyeg 10-12 frt. Alkalmi vétel vadász-fegyver k leszáll-
tott áron. Horogh tá zt összes kelléke. Öszeto ható halász-bo. frt 1-15 frt. 2 da ab horog
mest rség s legyekkel 60 kr. Zsinórral ellátott horog
-10-2 frt. Tourista táská vállra 4.50-10 frt. Bot-
srék frt 4-8 frt. Kés, kanál, villa e yben 1.80-4.00.
Zsebbe ívó pohár 4-2 frt. Japos zseb-napóra
iránytűvel 1-2. Törősbót 1.0-10 frt. Egész lapo:
zseblámpa 2-2-.

Vendéglo-öknek figy-n-a-sanctum kug-
litzó-golyók
9 9 1/2 10 1 1/2 11 11 1/2 12 12 1/2 13 13 1/2 cm át m

1.15 1.30 1.50 1.70 1.90 2.15 2.30 2.50 2.70 2.85
Egy készlet szokásos nagyságu ke-
ményfából tartós kuglizó-bábók
2. 0. Papír-légh-jók -60-
1.50 kr g. Női kuglizó egész szűk
udvaron is feállitható, eg készlet
bábók, golyó, zsinórral és apcsokkal
frt 5.25. Ariston rendőlszéknyer
16.50, egy zenedarab 60 kr. Kerti
flóbert-puska frt 8-20 frt.

Vascsatlóba kiugró bőhőccsal frt
2-8 frt. Színes papírlam-
plonok kerék kiváló osltása és
dis itésére 15-60 frt. Erős du-
ga zhuzó -30-2 frt. Pa-
lacczk dugaszoló 1.40. Biztonság
boriehuzo gumácsó 2.70-3 frt

Kulcsal e'zárható hordó csap 1-2 frt. Hidraulikus
hordó szád szeszes italok megromlása ellen 1 frt.
Kerti gyertya-tartó üveggel 1 frt, 2.30

Mulattatásul és a test edzésére. Töljes torna
készülék 8.50

Gyermek hímia 3-6 frt. Mászó-
lólól 6 frt. Trapez frt 4-5 60 frt.
Kötél karikákkal 4-10-4.90 Kötél-
hígeső frt 5, 7-7. Tornagolyó kilója
-3. Műline karizom erő-tő, párja
2-4-4-4. Tornacizló 1.30 kr. Két vívó-kész-
let frt 23.50. Athle a-bot frt 2-5 frt. Uszón 8 ft.

Tartós Croquet-játék frt 9-20 frt Lawn-
Tennis szabaddani tár as-játék frt 27-60 frt. Lab-
da-dobó társasjáték páj 1.50-6 frt. Gummi labda
15 krtól 1.50 frt. Karika-játék 12 pár frt 1.60. Ugró-zsinor
20-60 frt. Lepkefogó 35-70 krt. Botnizáló
szelence -10-2 frt Accordeon tremo 0
harm nika trombita díszszel 7-2-2. Hangolt száj
harmonika csengettyű kísérettel 1.50. Occarina iskolával
-70-1.10 frt. Kettős fogat, a gyermek maga előtt
hajítja -60-6 frt. Háomerekű erős velociped
fiúknak frt 8-15 frt. Ásó, kapa, gereblye gyermekek-
nek 1.50-2 frt. Erős bőrbő varott labda 60 kr

Községi előljáróknak. Tartós réz oldalú dob
szíjjal 5 frt. Posztáska
2 kulcsca' frt 7-12 frt. Postakürt 2 frt. Ejjeli ór sip
és kürt frt 1-8 frt. Marha érvágó 2.40-3.50. Marha-
és löklystár 4 frt. Trokar két csővel 2.50. Bilka-
orr-karika -65-1 frt. Birkaltó-tű -80-1 frt.
Bika és malacziú belyérgő fogó 3.75, 4. 0.

Dohányzóknak. H ublon papír 100 darab 30 kr.
1 üvegy tömő -30-1 frt. Auto-
mat cigarettá készítő és dohány-szelence 2 frt
Szárason sziv csato nés sapka 1.20. Gőz pipaszűr-tisztít
1. 0. Kanócsos lyu atartó 85 kr. Dohány-szita 1.50.

Méhészeti segédeszközök. Gőndöcs-féle méhészsap-
ka 2 frt. Kifűtőlő pipa
1.50. Rajfogó zacskó frt 2-4.20. Herefogó kltka 1.20
Méhlek-kiparó. S frt letupoló. Keretfogó. Anyazó-
lilla. Etető és itató készlelek. Hahnemann-féle
rács. Rajfeshendő stb. stb. Uj aranyozó
m ly yel elavult tűkör-rámat, szobrot sz. moshaton ujjá
aranyozhatni, füvege ecsettel 80 kr. Kocslámpa párja
7.0-15 frt.

Kívánatra 850 ábrás árjegyzéket bér-
mentve küld, meg nem felelő tárgyakat

Kertész Tódor BUDAPEST.
Dorottya-utca 1. sz.,
a „Magyar király“ szálloda átellenében

vér-ménés számára alkalmasint sikerül is Anglia legjobb apaménjei egyikét megszerezni.

A budapesti „Szt. stván-díj“-ra, melyet a jövő hó 15-én futtatnak, a sportsmanek nagyban kötik a fogadásokat. A főkedvencek: a gr. Apponyi Antal „Triumph“-ja s a gr. Esterházy Miklós „Kalksbürger“-je, melyek ellen négyszeres pénzt ajánlgatnak a bookmakerek; élénk kereslet tárgya még „Aspirant“ (Derby-győztes) és a Péchy Andor „Lord Ernest“-je, ötszörös pénzzel; „Filou“ hatszoros, „Garlic“ hétszörös pénzzel kapható

dát. Az ünnep folyama alatt a jelenlevő urak és hölgyek bámulatára a polgármester egyszerre csak levette fényes hivatali öltönyét, és uszó ruhában beleugrott a vízbe és kezdett uszkálni. Utána ugrottak a diszörséget képező rendőrök, kik le sem tették kabátjukat sem vértjüket. Őket követték az irnokok, az érdemes városi atyák és így az egész városi tanács a vízbe került. Egy fényképész nyomban meg is örökitette a mulatságos jelenetet. Azután magukra öltvén a diszruhát, ünnepi lakomához ültek, melyen jóízűt nevettek a mulatságos eset fölött.

USZÁS

Az uszó városi tanács. Newportban (Monmouthshire) a múlt héten a polgármester ünnepélyesen megnyitotta a város költségén 11.000 font sterlingen épített új uszó-

VADÁSZAT.

A neuburgi udvari vadászatokon az idén 146 süketfajd és 5 nyírfajd került terítékre. A király csak egy reggel vett részt a vadászatban s 2 süketfajdot ejtett el. Legelőbbet lőtt Ferdinánd toskanai nagyherceg 50 süket- és 3 nyírfajdot. Lipót bajor herceg 32 süketfajdot lőtt.

KARLSBADI

czipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-czipő-árúit

séta- és promenade-czipőket

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel:

Regatta-, velocipédező-, turista- és hegymászó
tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint Legujabb openkát vagy boeskorokát.

világos bőr- és gummitalpu czipőket,
nagy választékban rak'táron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta czipő szerint leggyorsabban eszközöltetnek.

SCHUNDA VENCZEL JÓZSEF

csász. és királyi szabad.
udvari hangszergyára.

a nagy. kir. operaház és a
nemzeti színház szállítója.

Vonó-, ütő-, réz- és fa-fuvó-hangszerek

Saját találmányu javított és szab.

czimbalmok pedállal és a nélkül.

Allaga-féle czimbalom-iskola I. és II. rész. u. m. több
átírat is nálam jelent meg és kapható.

Hangszer alkatrészek és hurok.

Budapest, magyar-utca 26. sz. (saját házában.)

Kerékpár sport értesítés.

100 drb Rover Safety valódi angol golyóágy és golyópedálé megvétele folytán azon kellemes helyzetben vagyok ezeket mélyen tisztelt vevőimnek és a n. é. közönségnek darabonként 135 frtjával kezesség mellett adhatni. Nagy raktár mindennemű varró és kötőgépek és velocipédekben

Herbster Károly gépész,

Budapest, Károly-körút 3. szám.

Különlegesség: Prince of Wales férfi-övek.

Az összes sport-
nemekhez szük-
ségelt ruházati
cikkek u. m.

verseny és
training
INGEK.

nadrágok, sapkák és czipők legna-
gyobb raktára.

Sigmund József

Budapest, IV. Városház-utca 2-4

Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei.

FLANNEL INGEK.

LAWN TENNIS CZIPŐK.

43

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 1 frt.

Félévre 2 frt.

Éves díj 4 frt.

Egyes szám: 20 kr.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség

és

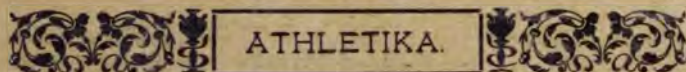
kiadóhivatal:

Budapest, VIII. kerület
Röck-Szilárd-utca (ez e-
lőtt Bodzafa-utca) 4 sz.Kéziratokat vissza nem
küldünk.Bérmegtelen leveleket,
nem fogadunk el.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet,” a „Balaton-Egylet,” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti, hegy-
vidéki turista-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Torna-Egylet,” a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre,” a „Buda-
pesti Sport-Club,” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vivó-
Egylet,” az „Érsekújvári Vivó- és Torna-Egylet,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egylet,” a „Kassai Kor-
csolyázó-Egylet,” a „Kolozsvári Athletikai Club,” a „Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Főv. Vivó-Club,” a „Körmendi Athletikai Club”
a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,” a „Magyar Velociped-Club,” a „Marosvá-
sárhelyi kerékpár-Egylet,” a „Makói Torna-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,” a „Lőcsei Kor-
csolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,” a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Egyetemi Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Ka-
nizsai Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,” az „O-Becsei
Kerékpár-Egylet,” az „O-Budai Torna-Egylet,” a „Pannónia Csónak-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet”
a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-
egylet,” a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet,” a „Selmeczi Akadémiai Athletikai Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai
torna-Egylet,” a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,” a „Szegedi Csónakázó-Egylet,” a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Szegedi Torna-Egylet”
a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet” és az „Ujvidéki
kerékpár- (Bicycle-) Egyesület” a „Pápai korcsolya-egylet,” a „Torontál korcsolyázó és hajós-egylet,” „Magyar sport-club,” „Szegedi ke-
rékpár-egyesület,” „Sportkedvelők köre,” „Veszprémi torna egylet,” „Tordai korcsolyázó-egylet,” „Budapesti Torna-Club,” „Zsombolyai
athletikai club”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot
Magyarország összes tanintézetének.

ATHLETIKA.

Athletika és az idegesség.

Testi és erkölcsi életünk háztartásában a mozgásnak oly nagy szerepe van, mint a pénznek az állam életében. A pénzzel minden élvezetet megszerezhetünk; mozgással pedig szert teszünk életünk egyik legbecsesebb kincsére: **Az egészséges erős testre.** A gyenge test parancsol, az erős test engedelmeskedik.

Nincsen a világon nagyobb zsarnok, mint a gyenge, beteges szervezet, mely megakasztja az egész működést, s kiszáritja az egészséges gondolatok és érzések forrását. Aki magasra törő lelket és vasakaratot akar, meg kell acéloznia az izmokat, s erőssé edzenie az idegeket gondos gyakorlással.

Ily ősi idegedző szer — az atletika. Az erős test nem magától terem, mint a fűszál; s az egészség nem csupán Isten kegyelmétől függ, hanem a mi gondozásunktól is. Izmaink mindennapi kenyeré a mozgás. Járás, futás, ugrás alkalmával nemcsak a tüdő táplálkozik friss levegővel, hanem megújodik a vérrendszer és erőrsze-
ket kap az izomrendszer. Erős testmozgás alkalmával a tüdő hétszerre több levegőt fogyaszt; a bőr négyszerre több felhasznált anyagot vet ki a testből, mint pihenés alkalmával és így ezt a két számot megsokszorozva $4 \times 7 =$ egy testgyakorlattal elfoglalt egyénnek annyi levegő kell, mint huszonnyolcz nyugvó egyénnek. És ha ezt frissen nem kapja (mint ahogy a poros tornateremben nem is kaphatja), a miasmatikus anyagoktól megmentett levegőre kérődzik.

Az atletikai gyakorlatok áldása, hogy rendszerint a szabadban történvén. tüdőnkkel és bőrünkkel állandóan szivattyuzzuk a friss levegőt. A **touristika** (hegymászás), az atletika legfiatalabb tagja, talán legjobban mutatja ezt. A havasi vagy hegyi levegő hatására nemcsak physikai erőnk újhódik meg, hanem rugalmassá lesz értelmünk, megpendül érzületünk; eldobjuk az élet súlyát, s mennyei aetherben kéjelgünk.

Igaza van Tyndallnak, midőn az alpokról úgy nyilatkozik, hogy az ember közöttük barangolva ujítja meg évente az étellel való szerződést, s állítja helyre a test és lélek közt az egyensúlyt, melyet a városi élet izgalmai közepett oly könnyen elveszt.

A **kerékpározás és korcsolyázás** szintén nevezetesekek a testedző és izomügyesítő gyakorlatok között. A test a kerékpáron, szintugy mint a korcsolyán lomhaságát elveszti, rugalmassá válik, s lelkünk is egészen megelevenedik. Sőt mindkét gyakorlattal egybekötött nehézségek legyőzése és esetleges veszélyek kikerülése gyakorolja az itélő erőt és folyton ébren tartja a lélekjelenlétet.

Szólhatnék még a csónakázásról, az uszásról és vívásról, mint a melyek az ifjú nemzedékben oly erőfőket teremtenek, mely a nemzet testi és erkölcsi fennmaradásának és sulyának elsőrendű biztosítója.

Az atletika tehát a nemzet testi nevelésének egyik nevezetes eszköze. Jól tudták ezt őseink, hiszen a honfoglalás után párduczos Árpád daliás játékot hirdetett az ifjaknak, kik futtatással, nyilazással, kardforgatással, buzogány- és dárdavetéssel tornáztak. Serdülő ifjuságunk még a XVI. é. XVII. százban is vitéz, vagy fegyverjátékokat játszott és nyilakkal lövöldözött. A férfias tornának mai lehanyaglása és az idegfeszítő szellemi munka túlságos bősége az oka az ifjú nemzedék testi petyhüdségének

akaraterőbeli hiányának, erkölcsi vérszegénységének, és jellembeli csontlagyulásának

Tegyük az athletikát közkeletűvé, az ifju nemzedék ereje mindennapi gyakorlójává, s meglátjuk, hogy nemzeti erőfőlkénk hirtelen meghatványozódik, ifjuságunk testi erőben ujja születik s a mi fő, kipusztul közülünk az a divatos, lélek és testölő betegség, melynek idegesség a neve.

Felméri Lajos.

A „Magyar Athletikai Club“ 1890. évi nyilvános őszi viadalának propositiói.

A verseny napja: 1890. október 11. d. u. 2 óra. Nevezési zárnap: 1890. október 7. d. u. 6 óra. A Club irodája: VIII., Esterházy-utca „Nemzeti Lovarda.“

I. Nagy sikverseny. (Nyíltverseny.) Táv: 3218 mtr. (2 ang. mértföld.) Idő: 12 perc. Elsőnek egyleti ezüst érém és tiszteletdíj; másodiknak — ha legalább négyen indulnak — bronz érém. Tét: 1 frt. Bánat: 1 frt.

II. Juniorok versenye. (Zártverseny.) A M. A. C. azon tagjai részére, kik nyilvános viadalon részt még nem vettek. Táv: 100 mtr. Elsőnek: bronz érém.

III. Magas ugrás. (Nyíltverseny.) Az iram tetszés szerinti, az elugrás 15 cm. magas deszkáról történik. — A verseny 1.50 méter magasságnál kezdődik. A deszka távolsága az ugró mérczétől 1.20 méter, Minimalis magasság a 15 ctmtr deszka leszámításával 165 ctmtr. Ezen alul nincs díjazás. A ki az átugrandó nádat ugyanegy magasságban kétszer leüti, eláll. — Holtverseny esetén a legnagyobb magasságot elért két — esetleg több — versenyző közös megállapodása irányadó a versenynek mely magasságról történendő folytatása tekintetében. — Díjak: elsőnek egyleti ezüst érém, másodiknak — ha legalább hárman versenyeznek — bronz érém. Tét: 1 frt. Bánat: 1 frt.

IV. Sikfutás. Esterházy díj. Nyíltverseny.) Táv: 91: 3 mtr. (100 yard.) Elsőnek egyleti ezüst érém és tiszteletdíj, másodiknak bronz érém. A tiszteletdíj csak az esetben adatik ki, ha a kitűzött táv 11 mpercen belül tételtett meg. Tét: 3 frt. Bánat: 3 frt.

V. Ökölvívás verseny. (Zártverseny.) A versenyző párok sorshuzás utján állítatnak össze. Ki ellenfelétől hat „voltage“ (touche) kap, kiáll. Az egyes párok győztese döntő küzdelemben mérkőznek meg egymással. A touchok számítása a hármas bizottságnak van fentartva. Díjak: elsőnek ezüst, másodiknak — ha legalább négyen mérkőznek — bronz érém.

VI. Bajnoki sikverseny. (Zártverseny.) Táv: 804,5 méter (1/2 ang. mtf.) Idő: 2 perc 10 mp. Díjak: a győztes, ha távot a kitűzött időn belül tette meg, a club ezüst érmét és bajnokjelöltséget nyer, s reá nézve a club bajnoki szabályai kötelezők; b) második győzelemért a bajnokjelöltség fenntartásával ezüst érmet; c) harmadik győzelemért állami arany érmet, serleget és a bajnoki címet nyeri. Ha a táv a kitűzött idő alatt nem lett befutva, úgy az nem bajnoki, hanem csak egyszerű versenynek tekintetik, elsőnek beérkező ezüst, második — ha legalább hárman indulnak — bronz érmet nyer.

VII. Súlyemelés (Zártverseny.) Az emelés 24,70 és 50 klgr. vasrudakkal páros karral történik. Minden versenyzőnek 15 — 15 emelést kell a 24,70 klgramos ruddal tenni, s győztes az leendő, ki az 50 klgramos rudat leg-többször emelte. Holtverseny esetében a kisebb súlyú ruddal döntetnek el a küzdelem. A károk lendítésével, vagy a lábak hajlításával elősegített emelések nem számíttatnak. Elsőnek ezüst, másodiknak — ha legalább hárman versenyeznek — bronz érém.

VIII. Sikverseny (Zártverseny.) Táv: 1000 mtr. Idő: 3 perc. Díjak: elsőnek ezüst érém, másodiknak — ha legalább hárman indulnak — bronz érém. Díjak csak akkor adatk ki, ha a kitűzött táv 3 percen belül tételtett meg.

T Á R C Z A.

Az amphitheatrum és az amphitheatralis játékok.

Fővárosunk III. kerületét hajdan egy nagy, virágzó római város foglalta el, melynek alsó végpontja körülbelül a Császár-fürdő táján lehetett, felső határát pedig a Krempel-malom környékén kereshetjük. Pannónia inferior ezen előkelő városát a rómaiak Aquincumnak nevezték. A szent-endrei országuton a Krempel-malom felé haladva az út mindkét oldalán tekintélyes és érdekes romokat találunk, megannyi tanújeleit a római gyarmatváros hajdani nagyságának.

De figyelmünket különösen egy a szent-endrei országút bal oldalán, majdnem a Krempel-malommal szemben fekvő rom köti le, melynek körvonalai az ellipsis alakját mutatják. Ezen érdekes romok Aquincum amphitheatrumának maradványai. 1879-ben az arra menő nem is sejtette, hogy a Krempel-malommal csaknem szemben fekvő, Csiga-hegy-nek nevezett domb ily nevezetes épület romjait takarja. A műemlékek országos bizottsága dr. Torma Károly budapesti egyetemi tanárt, hazánk e kitűnő régészét bízta meg a Krempel-malom tájékán foganatosítandó ásatások vezetésével. A Csiga-hegyen eszközölt ásatásoknak köszönhető, hogy az aquincumi amphitheatrum elég jó állapotban fennmaradt romjait szemlélhetjük.

Mint már említők, a jobbára faragatlan és építőmészszel egymáshoz illesztett terméskövekből emelt épület körvonalai az ellipsis alakját tüntetik fel. A vastag külfalakat erős támoszlopok védték rokkadás, vagy kifelé dőlés ellen. A szent-endrei út felé eső kapun az épület belsejébe lépve mindenekelőtt egy a külső falakkal párhuzamos, átlag 70 cm. vastagságú falazat tűnik szemünkbe, a podium fala. Közötte és a külfalak között voltak az üldőhelyek. A podium falát helyenkint egymástól bizonyos távolságban levő helyiségek szakítják meg, a camerák, melyek részint a játékoknál szükséges vadállatoknak szolgáltat ideiglenes tartózkodási helyül, részint pedig a gladiatoroknak és az amphitheatrum személyzetének, a mely bennök tette a mutatóványokhoz szükséges előkészületeket. A podium a tulajdonképeni küzdőteret, az arenát, határolta, melynek térfogata körülbelül 1,908:53 □ m. A nézőtér, cavea, szélessége 13:82—14:24 m. között változik. A cavea ülésgyűrűkre volt osztva, a podiumfal tetőzete körül a játékoknál szükséges vadállatoknak a felső részének. Ezen fal és az üléssorok között (gradus) egy folyosószerű köz volt (praecinctio), melynek rendeltetése az volt, hogy a nézők onnan helyükre jussanak. A podium-fal mögött vagy 5 üléssor volt, melyek mögött egy valószínűleg fából készült öv (balteus) következett mögötte egy új praecinctio, azon túl pedig egy második balteuson túl volt a 3-ik praecinctio, épen a külfalak mellett.

A nézőtér tehát két részre oszlott; alsó és felső

IX. Gátverseny. (Nyíltverseny.) Táv: 120 yard (109²/₃ méter) 12 gáttal 85 cm magasságban (angol pálya) A gátak egymástól távolsága 10 yard (9.14 mrt) Díjak: elsőnek ezüst érem, másodiknak — ha legalább hárman versenyeznek — bronz érem. Tét: 1 frt. Bánat 1 frt.

X. Gerelydobás. (Zártverseny.) Minden versenyző jogosított 15 mtr távolságról 4 dobást tenni. A célpont tisztán a gerelysúccsal érintendő, surolva leütés nem számít. Győztes, ki legtöbbszőr érinti a célpontot. Díjak: Elsőnek ezüst érem, másodiknak — ha legalább négyen versenyeznek — bronz érem.

XI. Nagy akadályverseny. (Nyíltverseny.) Távolság: 804¹/₂ mtr (1¹/₂ ang. mfd) 8 akadályal: két 10 láb széles árok (az első árok elején 85 cm magas sövényvel), egy fal 95 cmtr széles és 95 cmtr magassággal; 4, sövény 85 cmtr magassággal; és egy ketős sövény 1.00 cmtr szélességben. Az akadályok tisztán ugrandók át; árokbaesés (jelzésnél, árokbalépés) falraugrás vagy a sövény feldöntése disqualifical. Elsőnek ezüst érem és tiszteletdíj, másodiknak — ha legalább hárman indulnak — bronz érem. Tét: 1 frt. Bánat: 1 frt.

XII. Vigaszverseny Résztvehetnek mindazok, kik a viadal napján — bár versenyeztek — első díjat nem nyertek. — Nevezés a helyszínén a verseny-titkárnál. Távolság 200 méter. Elsőnek beérkező a „M. A. C.” tagjai által felajánlott tiszteletdíjat nyeri.

Budapest, 1890 június hó 30-án.

Általános rendszabályok.

1. A bajnoki versenyben, valamint a „zárt versenyekben” csak a M. A. C. tagjai vehetnek részt.
2. Nyílt versenyekben részt vehet minden hazai sportegylet amateur gentleman tagja. A választmányának azonban jogában áll a nevezéseket indokolás nélkül visszautasítani.
3. Záridőn túl érkező nevezések nem vétetnek figyelembe.

maenianumra; amabban 5 köpad-sor, emebben vagy 11 fapadsor volt. A két maenianumot lépcsők (scalae) metszették át, hogy a közönség az egyik részből a másikba mehessen. A nézőtér ékekre (cuneus) volt felosztva; a cuneus ok száma 8 lehetett. A közönség a balteusokon levő ajtókon (vomitoria) keresztül juthatott a színpad belsejébe.

Az ásatások alkalmával lelt nagyszámu fedélcserép valamint a falak minősége arra engednek következtetni, hogy az amphitheatrum fedve volt. A tetőzet egyrészt a külfalakon, másrészt a felső maenianumban felállított oszlopokon nyugodott. Az egész nézőtér térfogata 3,220.46 □ m. ülőhely vagy 3000 ember számára lehetett; de minthogy a felső maenianumban állóhelyek is voltak, felvehető, hogy az amphitheatrum mintegy 5000 embert fogadhatott be.

Az üléssorok (gradus) lépcsőzetesen emelkedtek és fokozatosan táguló gyűrűkben övezték az arénát. Az ásatások alkalmával napvilágra került durva faragású és sokszor feliratos kölapok azt bizonyítják, hogy az amphitheatrumnak kő-sedilei is voltak. Dr. Torma azt gyanítja, hogy az alsó maenianumnak az előbbkelő közönség számára fentartott sedilei mind kőből voltak. Mind-egyik kölapra azon egyén neve volt vésve, a kinek ülőhelyül szolgált. Ha a felső maenianumban egyáltalában voltak ülőhelyek, akkor ezek fából voltak; de az sincs kizárva, hogy az oda szorult, leginkább az alsó néposztályhoz tartozó közönség állva nézte végig a játékokat.

Amphitheatrumunknak két kapuja volt. A keleti kapu

4. A versenyeken szabályszerű verseny-öltöny (dress) viselése kötelező.

5. A nevezésnek tartalmazni kell:

- a) a versenyző vezeték- és keresztnévét.
- b) polgári állását
- c) lakását
- d) a verseny nemét — melyre nevez.
- e) a verseny színeit (test, sapka, öv, szallag)
- f) a tétet és bánatot
- g) az egylet nevét, melynek tagja.

6. A bánatpénz, ha az illető az általa nevezett versenyben részt vett — visszaadatik, ellenesetben a „tiszteletdíj-alapra” fordíttatik.

7. A versenybíró határozata ellen fellebbezésnek helye nincsen.

8. A verseny az *Orczykerti* versenypályán tartatik meg

Kolozsvári athletikai-club

Elismerés Felméri Lajos dr. egyetemi tanárnak.

A kolozsvári athletikai-club igazgató választmánya örömeinek ad kifejezést, hogy dr. Felméri Lajos, átérezve nemzeti jellemünket, szokásainkat, a magyar nép izlésének s természetének megfelelő testgyakorlatokat helyez elibe, annak a hibásan beplántált német rendszerű tornának, melynek népszerűvé tételére nézve kifejtett gond-s fáradság mindedig áldatlan s sikertelen munka volt s maradna mindig. A Felméri könyvében kifejtett irány, a megválasztott testgyakorlati nemek megfelelőnek egyaránt a magyar geniumnak magyaros vérléjtésnek és a praktikus élet kívánalmainak. Megegyeznek azzal az iránynyal, azokkal a testgyakorlati nemekkel, melyért a club elejétől követett, miket kezdettől fogva programjukba vett, és amiknek tulajdonítható a magyaros jellegű athletika n gy népszerűsége és gyors elterjedése. A választmány még van győződve, hogy e mű utmutatása szerint kifejtett munkásság hazaszerte egészséges és nem-

lehetett a főbejárat, a porta pompae, melynek át a küzdők ünnepélyes menetben vonultak az arénába. A nyugati kapu sokkal keskenyebb a keletinél. E kapukon kívül még több bejárat vitt az épület belsejébe, ezen bejáratokon jutottak a nézők helyükre. A nyugati kapu mögött egy valószínűleg később emelt csoport van, a fanum Nemesis.

Az ásatások alkalmával számos feliratos kő, érem és régiség került napvilágra. Egy ilyen felirat és néhány érem segítségével dr. Torma arra a következtetésre jut, hogy az amphitheatrum Antoninus Pius császár uralkodása alatt épült; annyi bizonyos, hogy a Krisztus utáni 162-ik évben már állott. A színpad valószínűleg nem a katonaság, hanem a polgárság építtette. A Krisztus utáni IV. században a nagy goth áradat elpusztítván Aquincumot, az amphitheatrum is lassankint romba dőlt.

Az épületnek aránylag nagy arénája arra enged következtetni, hogy e színpadon kevésbé tartottak gladiatori küzdelmeket, mint inkább lovasjátékokat, bika- és bölényviadalokat, de főképp venatiákat. A talált csontokból kitűnik, hogy a venatiókra leginkább özet, szarvast, farkast, vadkant, bikát stb. használtak. Ez természetes; hiszen a melegebb égöv vadállatainak beszerzése és szállítása Aquincum lakosaira nézve igen költséges lett volna. Minthogy Aquincum külön circussal nem rendelkezett, valószínű, hogy a gladiátorok, desultorok (múlovasok), athleták stb. mutatványain kívül a ló- és kocsiversenyeket ezen arénában tartották.

Közelebbit az amphitheatrumunkban lefolyt játékok-

zeti irányban, rohamos fejlődésre fogja juttatni testgyakorlati rendszerünket.

A választmány midőn köszönetét nyilvánítja dr. Felméri Lajos tanárnak, hogy kitűnő művét a III. évkönyv szerkesztéséhez még kefelevonatban átengedni sziveskedett, egyttal elismerését, és halálát nyilvánítja a kitűnő szolgálatért, melyet „Nevelés-tudomány” című maradandó becsű könyvével mind a nemzeti irányú nevelés, mind a testgyakorlatok ügyének teljesített.

Kolozsvár, jul. 20.

Kuszkó István
titkár.

Schwanda Gusztáv kiváló sportsmanunk s lapunk munkatársa rendkívül érdekes tengeri körutra indul közelebb. A tengerészeti parancsnokság ugyanis beosztotta őt mint mérnököt a „Kronprinz Erzherzog Rudolf” nevű legnagyobb páncélos tornyos tengernagyi hajóra, melyvel legközelebb megkezdik a nagy európai körutát, mely következő lesz: Pola, Gibraltár (Spanyolország) Porthmouth (Anglia) Helder, Amsterdam, Német-Alföld) Hamburg, Wilhelmshafen, Ruxhafen, Kiel, Kopenhága, Stockholm, Christiania, Porthmouth (Anglia) Cherbourg (Franciaország) Lissabon (Portugal) Cartagena (Spanyolország) Palermo (Olaszország) Görögország és Pola. A sportot mindenütt figyelemmel fogja kísérni Schwanda s bírjuk ígéretét hogy utjából is felkeresi becses cikkeivel lapunkat.

Gyaloglás a Balaton körül. Érdekes utra indult f. hó 22-én a „Veszprémi megyei kör” három tagja, kik Almádiból indulva a Balatont akarják körül gyalogolni. Az utirány Kenese felé kezdődik és Füreden át végződik. Az út legrövidebben 220 kilométer, de ebben a Kisfaludy-regék színterének, a badacsonyi hegyek s várak megnézése nincsen benn. A kis társaság Eötvös Bálint jh. (Eötvös Károly orsz. képviselő fia) Kenessey Aladár oh. és Kenessey Kálmán szigorló jogászból áll.

ról nem tudunk. Hogy az amphitheatralis játékokkal megismerkedjünk, a római írókhoz kell fordulnunk, kiknek segítségével a még romjaiban is néma bámulatot keltő Colosseumban lefolyt nagyszerű és vérengző játékokról fogalmat szerezhethetünk.

Hagyjuk el tehát Aquincum amphitheatrumát és ismerkedjünk meg a hatalmas Flavianummal, az ó-kor e bámulatra méltó remekével, melyet a régiek méltán soroztak a világ hét csodája közé.

*

A gladiatori küzdelmeket és az úgynevezett venatiókat a római köztársasági kor végeig részint a circusbán, részint a forumon tartották. 50-ben K. e. C. Curio néptribun olyasmint akart a népnek nyújtani, a mi hivatva volt az ujság ingerével hatni. Csak valami új találmány lehetett az, a mi a látványosságok fényétől elkényeztetett nép figyelmét magára vonhatta. Curio oly művet eszelt ki, mely a mechanika terén párját ritkította és rendkívüliség tekintetében minden eddigit fölülmúlt. Plinius szerint ez a Curio két nagy színházat épített egymás mellett fából. E két színházban délelőtt színi előadásokat tartottak. Az előadások végeztével a két színház ügyesen alkalmazott sarkokon megfordult úgy, hogy a két színpad háttal egymásnak állott; mire a meglepett nézők magukhoz tértek, a színpad deszkázata el volt távolítva és a két félkör alakú nézőtér, egy elliptikussá egyesülvén, előállott az amphitheatrum, melyben Curio, miután Plinius szerint oly vakmerő módon koczkára tette ezrekre menők életét, gla-

A vivás Nagy-Kanizsán. A nagykanizsai tornaegylet kezdeményezése folytán Fodor Károly, fővárosi műegyetemi vivómester, a polgáriiskolai tanteremben f. é. május elején vivó-tanfolyamot nyitott, melyben 4 csoportra osztva összesen 34-en vettek részt. Magánórát vettek: 16-an. A tanfolyam f. hó 15-én bevégeződött a lehető legszebb eredménnyel. Most, e valóban testedző sport további művelődése céljából vivőkör alakítása van tervben, mely legközelebbi őszön már valószínűleg megvalósítható lesz. A vivőkör működésének irányzására időnkint Fodor Károly urat, ki modorával, rendszerével és kitűnő szakképzettségével oly szép elismerést vivott ki, — kérnék meg. A véget ért tanfolyam 4 csoportjában részt: dr. Bedő Béla, Belus Lajos, Blau Béla, Bettlheim Róbert, Deutsch Lajos, Ebenspanger Ernő Falb A., Feyntheil József, Goldhammer Károly, Gombár Gyula, Grünhut A. fréd, dr. Kiss István, Kaufmann Béla, Lendvay Samu, dr. Lőke Emil, Löwinger Leo, dr. Plihal Viktor, dr. Rätz Kálmán, Reinitz József, Reichenfeld Sándor, Rosenberg Richárd, Rosenfeld József, dr. Schwartz Adolf, Strém Tódor, Székely Tivadar, Szigritz Géza, Scherz Richard, Tripamer Gyula, Unger-Ullmann Elek, Weissmayer Lipót és Mark, Weiss Tivadar Magán-csoportokban vettek: dr. Neusiedler Antal, Oroszváry Gyula, dr. Szeke-res József és Varga Lajos. Egy másikban pedig: Dobrin Rezső, Heinrich Miksa, Hirschl József, Löwy Arnold és Zerkovitz Lajos. Saját lakásán teljesen külön órát vett: gelsei Gutmann Vilmos kir. tanácsos, ki e célra házában szépen felszerelt vivótermet rendezett be.

Kővári Mihály

a kolozsvári athletikai club alelnöke.

(Képpel.)

Erdély egyik derék sportsmanját mutatjuk be olvasóinknak, Kővári Mihályt, ki kiváló érdemeket szerzett a testedző sport terjesztése körül.

diatori küzdelmeket adott. Amphitheatrum elnevezése alatt, tehát oly épületet kell értenünk, a melynek köröskörül van nézőtere. Curio kísérlete után négy évvel J. Caesar emelt egy amphitheatrumot szintén fából. Az első kőből épült amphitheatrumot Augustus korában, 29. K. e. Statilius Taurus emelte; ezen épület azonban Róma égése alkalmára teljesen elpusztult. Erről Suetonius szól Divus Octavius Caesar Augustus életrajzában XXIX. fejezetében.

„Multaque a multis exstructa sunt sicut a Statilio Tauro amphitheatrum.”

A római imperatorok látván, hogy a nép az amphitheatralis mutatványok iránt mind inkább növekedő érdeklődést tanúsít, arról gondoskodtak, hogy népök kívánságát e tekintetben kielégítsék.

Vespasianus császár a mons Palatinus és Esquilinus és Caelius képezte völgyben, azon helyen, hol azelőtt egy mesterséges tó, a stagnum Neronis, terült el, 72-ben rengeteg pénz árán egy épület emeléséhez fogott, melynek hatalmas romjai a szemlélőt még manap is a legnagyobb csodálkozással töltik el. Erről Martialis, híres római költő szól a „Liber spectaculorum” 2. epigrammájában, mely így hangzik:

„Hic ubi sidereus propius videt astra colossus,
Et crescent media pegmata celsa via
Invidiosa feri radiabant atria regis
Unaque iam tota stabat in urbe domus.
Hic ubi conspicui venerabilis amphitheatri
Erigitur moles, stagna Neronis erant.”

Folyt. köv.

Kövári Mihály köz és váltó-ügyvéd, a kolozsvári ügyvédi kamara titkára. Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának tagja, a K. A. C. első alelnöke, a kolozsvári torna-vívó-egylet vívómestere stb. Torda városában 1837-ben született. Az 1600 elején Tordára telepített fejedelmi nemes testőröknek — palotás hajduknak — ivadéka. (Nagy Iván Magyarország családai VI. kötet 453. l.)

Gimnázialis tanulmányait Tordán kezdte meg s Kolozsvárt fejezte be. Az érettségi vizsgálatot letevé, az akkori viszonyok között a kolozsvári unitárius-theológiai seminarium növendéke lön s a papi tanfolyamot is végezte. Azután Tompa Károly ösztönzésére, — kivel a vívó-iskolában ismerkedett meg — a jogi pályára lépett s mialatt a jogot a kolozsvári ev. ref. főiskolában s a jogakadémián hallgatta, joggyakorlaton Tompa Károlynál volt, kivel együtt is lakott. Ez idő alatt szabad idejüket tanulmányok mellett a vívásnak szentelték.

Vívni az ötvenes évek közepe tájt kezdett. Mesterei Helmreich Jakab, br. Jósika Lajos és Tompa Károly voltak. Azután Prágában képezte magát tovább.

Hirnevét Tompa Károlylyal 1862. és 1863-ban jótekonyczélból történt szinpadai mérkőzések alapították meg. A vívás kultiválásában s a most is fennálló torna-vívó-egylet létesítésében tevékenyen közreműködött. Tompa Károly 1882 februárban bekövetkezett halálakor a torna-vívó-egylet vívóiskolájában a kard- és törvívás tanítását választmányi felkérésre elvállalta s ma is folytatja. Elődeihez képest már eddig is a leghuzamosabb ideig állt a vívóiskola élén.

Tanítványait a szép testtartásba, a mozdulatok szabályosságába, a fegyverek helyes kezelésébe kitűnő modorral és példás türelemmel vezeti be. A vívó órák leteltével pedig, midőn a munkától felhevült agy fogékonysága a legélénkebb, a lovagiasság fogalmát kapcsolatba hozva a vívással, az életből merített tapasztalatokkal, példákkal, vonzóan, érdekesen magyarázza.

Az Athletikai-Club létrehozásában szintén része van. Az alapszabályokat megállapító 1884. december 7-én tartott értekezletet mint elnök vezette s a club elnöki teendőinek jó részét mint alelnök a megalakulás óta végzi. Erdemeiért a K. A. C. versenyen kívül ezüst éremmel tüntette ki. Férfi erejének teljében lévén, a sport terén még hasznos szolgálatokat tehet.

TORNA.

A játékról.

II.

A játék a meg egyébbel nem foglalkozó yeknek világa munkája s mulatsága egyaránt, de szükséges az iskolába járó gyermekeknek is s pedig ezek közt nemcsak a kisebb hanem serdültetb növendékekre nézve is, itt nem mint a képzetek s fogalmak szerzője, nem mint valódi foglalkozás szerepel, de szerepe azért nem kevésbé fontos.

KÖVÁRI MIHÁLY.

A játéknak e szükséges voltát, azt hiszem, nem is vonja kétségbe senki; sőt újabban mennél gyakrabban ajánlják különösen a mozgással egybekötött társas játékokat, mint a test üditőt, edzőit s erősítőit, melyeknek a társas együttműködés alapján erkölcs-nemesítő és erényképző hatásuk is van. Tanítók gyűlékezetei teszik megfontolás, megbeszélés tárgyává, mikép lehetne az ily játékoknak az iskolánál tért nyitni, hogyan s mennyiben van helye ezek vezetésének s mely játékszerek azok, melyeket az iskolák számára hasznos volna beszerezni.

E kérdés felkarolása nagyon üdvös, mert a mozgással járó társas játékoknak a növendék testi s lelki üdeségére és egészségére nézve fontos feladatuk jut. Test és lélek elválaszthatlan együttműködésben vannak; csakis egészséges testben lakhatik egészséges lélek. *Kövessünk el tehát mindent, hogy növe déink testileg egészségesek, edzetek és erősek legyenek és így kettős szolgálatot teljesítsünk.* A test egészségére

és erejére pedig a jó és rendes táplálkozás mellett főképen jó levegő és mozgás szükséges. Ennek nemcsak a család körén belül kell eleget tenni, hanem az iskolában is, a mennyire csak lehet, fel kell használnunk mindent, a mivel a test egészséges fejlődését előmozdít-hatjuk.

A növendék naponta bizonyos mennyiségű órát tölt az iskola padjaiban s pedig majdnem a napnak nagyobb részét, miközben egy helyben ülve, szelleme folyton munkában van. Hozzájárul még, hogy némely iskolánál a termék levegője a tultömöttségénél fogva hamar elhasználódik. Télnek idején, mikor a tiszta levegő hamar átjárta a szobákat, ha csak néhány perczig szellőztetünk is, s a testet nem lankasztja hőség, miáltal a szellem is alkalmasabb a munkára, elég mozgást

nyújtanak a tornaórák, vagy az egyes órák közben alkalmazott üdítő tornagyakorlatok. Mihelyt azonban a külső levegő kezd felmelegedni, szükséges a gyermekre nézve, hogy szabad idejét lehetőleg a szabadban töltsen mennél többet mozogjon a nyílt természetben. Ilyenkor nagyon jól felhasználhatók az iskolánál a mozgással egybekötött társasjátékok. Számos ily játék van, (megtalálhatjuk azokat összegyűjtve is,) melyeket órák közt lévő szabad percekben, de még inkább a szabad órákban s oly délutánokon melyeken az előadás szünetel, a növendékek az iskola udvarán együtt játszhatnak.

A ki még nem látott játszó gyermekcsoportot, vagy nem figyelte meg a gyermekeket játék közben, az nem látja át a játék erejét, az nem tudja, mennyire képes megserdültebb gyermek is élni a játékban s mennyire áthatja az egész lényét, testét s lelkét majdnem egyaránt. És a ki még nem figyelte meg a gyermekeket, minő üdülten és minő kedvvel fognak ismét a munkához egy-egy bevégzett játék után, az nem képes teljesen megérteni ennek nagy fontosságát és szükségességét.

Adjunk növendékeinknek elég időt arra önmaga által föladott foglalkozásra, melyben alkalma a tárvan több órai ülés után kedve és természete szerint, de sas együttműködés könyed kapcsai által kötve, mozgva játszani!

Ezrei azonban még mindig nem vagyunk elég méltányosak a játékkal szemben s viszont, növendékeinknek még nem jut ki eléggé a játék hasznából.

A hatéves gyermek belép az iskolába, hol megszabott mennyiségű órákon át részesül korához s fejlettségéhez mért oktatásban és évek rövidebb vagy hosszabb során át tanulja mindazokat a hasznos ismereteket, melyekre az életben szüksége van, hogy legalább értelmes s a maga körében hasznos tagja legyen a társadalomnak. Tanterveink a paedagogia mai színvonalához képest gondoskodnak arról, hogy a növendék ne csak bizonyos mennyiségű ismeretet szerezzen, hanem, hogy lelkének összes képességei minden oldalulag nyerjenek táplálékot s mindaz, a mit tanul, élő tudás s az életre kiható legyen.

Szabad idejében a leányka, ha iskolai feladatait végezte, kézimunkával foglalkozik, betekint a háztartás titkaiba, vagy korához mért olvasmányokban gyönyörködik, melyek részben jelen világát nemesítik, másrészt észrevétlenül bevezetik a jövőbe. A fiuknak is jut idejük a tanórák után a szabad mozgás mellett egyéb foglalkozásra is. Vagy ügyességüket érvényesítik, lombfűrészeléssel, fafaragással, rajzolgatással töltve az időt, vagy valamely hasznos könyv olvasásával foglalkoznak. Mindez, ha némi vezetés is járul hozzá, fejleszti és műveli a lelkét s a jövő ember előkészítője. Ha azonban gondosan ki akarjuk dolgozni lelki szemeink előtt az a kép, melynek neve: «a gyermeki lélek», észre kell vennünk azt, hogy egy részlete eddig nem nyert figyelmet.

A serdültebb gyermeknél is a játéknak két ágát kell megkülönböztetnünk; az egyik, a mely a test szabad mozgása által a testet s közvetve a lelkét üdíti, a másik, melyet egyenesen a szellemnek nyújtunk, s melyből bizonyosan hasznot fog huzni az anyagi erő is.

A kis gyermek a játékban él mint egyedüli munkájában, melyben összes testi s szellemi erői érvényesülnek. A felnőttek sem vetik meg a játékot s mindkét nemét felhasználják, hogy akár testi, akár lelki egyoldalú fardoz sukat ellensúlyozzák vele. (Folyt. köv.)

A makói tornaegylet versenyei aug. 6-ikán lesznek. Bár csak házi viadal lesz ez, de újabb megállapodások szerint nyílt versenyeket is vesznek a programmba.

LÖVÉS ZET.

A budapesti lövészek ünnepe.

Mária Valéria királykisasszony esküvője alkalmából a budapesti lövész-egyesület több napra terjedő ünnepi diszlövészetet rendez. A választmány Érczhegyi Ferencz főlövész-mester elnökle alatt tartott ülésében megállapította az ünnepélyességek programját.

E szerint július 31-én a nagy-rókus-utczai lövőházban diszbebd lesz s délután megkezdődik a czéllövés, mely még három napon, augusztus 1., 2. és 3-ik napjain át tart. Augusztus 3-án táncmulatság fejezi be az ünnepet. A disz-czéllövésre nagyobb díjakat tűznek ki s erre a czélra Budapest főváros tanácsa 1000 forintot s a lövész-egyesület szintén 1000 forintot ajánlott fel. Lesznek 200, 150 és 100 francos díjak is. A czéllövésben való részvételre az egyesület meghívja az összes magyarországi lövész-egyesületek tagjait, valamint az osztrák lövészeket is. Ez utóbbiak közül eddig a bécsiek és a gráciak ígérték megjelenésüket. A czéllövésben minden lövészegyleti tag külön meghívó nélkül részt vehet.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a mikor Mária Valéria királykisasszony Budán 1867-ben megszületett, a volt budai lövészegyesület, melynek Érczhegyi akkor allövész-mestere volt, szintén öröm-diszlövészetet rendezett. Akkor ő felsége a király megjelent a diszlövészen Andrassy Gyula gróf miniszterelnök kíséretében. A király nagyon jókedvű volt s a szokásos három lövésen felül még két lövést tett. A király mind az ötször táblát talált s háromszor kört. Andrassy szintén többször lőtt és díjat nyert. A menyegzői diszlövészetre most szintén sok előkelő vendéget várnak. A részletes programot a napokban bocsátják ki.

A nagyvárad polgári lövöldében július 20-án tartott lövészen kilövetett 400 lövés 100 feketében 181 körrel. Szeget lőtt Janky Antal; négyeseket lőttek ifj. Tóth Ferencz hármát, Janky Antal, Kemf, Robert és Kugler Ferencz egyet, díjat nyertek: Janky Antal, ifj. Tóth Ferencz, és Kempf Róbert.

Az aradi lövészegylet Szent-Lőrincen vasárnap nagy lövész-ünnepélyt rendez.

TOURISTA-SPORT.

A turistika.*)

Van a Budapesti Hirlapnak egy szellemes munkatársa, a ki Sipulusz név alatt dolgozik a lapba.

Ezekben az úgynevezett Sipulusz tárczáokban a szerző részben a társadalmi, de különösen a fővárosi élet hibáit és ferdeségeit parodisálja és satyrálja; ő maga pedig mint fővárosi polgár, vagy vidéki atyafi szerepel bennök. Most legújabbban is két tárczát irt. Az egyikben igen ügyesen gunyolja és vagdalja a «modern nyaralási maniat», a másiknak czime: Kirándulás.

Ez az utóbbi megérdemli, hogy foglalkozzunk vele.

Az első fele elég szellemes és ügyesen leczkézelteti azokat a fővárosi embereket, kiknek könnyebb a lelke, ha vasárnap délután a helyett, hogy cseudesen mulatna,

*) Közöljük e cikket, mert sokan lehetnek, kik mint a cikk írója is, a B. H. bohókás sor it komolyan véve félremagyarázzák. — A B. H. pedig már oly sokat tett a testgyakorlatok érdekében, hogy ezt nem érdemli meg. — Sipulusz tárczája nem a turistaságot, hanem az ezzel kerkedő nyegleséget gunyolja, miről nekünk is van tudomásunk. Szerk.

ül, a hetediket nem lumpolja el, hanem kimegy az ország-
útra és 20—30 kilométernyi utat bejár gyalog.

Azt pedig Sipulusz uram is elismerheti, hogy ez tes-
tének is, lelkének többet használ, mint ha beül a korcs-
mába és iszik, vagy ha a lefüggönyözött szobában pipál
és alszik.

És hát bizonyosan Borbély is, Kiss Ferencz is és a
legtöbb turista 20—30 km.-es kiránduláson kezdte s így
kapott kedvet, a nagyobb gyalog utakra.

A mit pedig szerző tárczájának az utolsó előtti ki-
kezdésében mond, hogy a „B. K. E.” közköltéségén eltart
títokban fél évig is kirándulókat. Mert ilyennek is kell
lenni a budai hegyek alpesi jellegének megóvása érde-
kében, sületlen viccz.

Kétszeresen csodálom, hogy a Budapesti Hírlap, mely-
ről bátran azt mondhatjuk, hogy a legelőkelőbb magyar
napi lap, s mely bár állandó sportrovatot nem is tart
(sajnos, elférne!) de mindig megemlékszik mind a fővárosi,

mind a vidéki athletikai viadalokról s melyben számos
tárcza és cikk jelenik meg a testgyakorlat ügyében, a
a touristikát ily csufondárosan tárgyalja.

Aztán a szegény sportlapok szerkesztői szidják a
magyar közönség indolenciáját a touristika iránt és cso-
dálkoznak rajta, hogy nálunk csak nem akar e nemes
sport úgy terjedni, mint más művelt nemzetnél.

B. Gy.

VADÁSZAT.

700,000 forintos vadászterület. A skandináviai fél-
szigeten, hivatalos közlés szerint 283 jávorszarvas-bikát
és 91 jávorszarvas-tehenet ejtettek el az idén melyek-
ből körülbelül a fele angol bérlőkre esik, kik 700,000 to-
rintot fizetnek évi bérletben és így egy-egy jávorszar-
vast mintegy 4000 frttal fizettek meg.

KARLSBADI

cipő-külön-

legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ájánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-cipő-áruit

séta- és promenade-czipőket

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel:

Regatta-, velocipédező-, turista- és hegymászó
tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint Legújabb openkát vagy boeskorokat,

világos bőr- és gummitalpu czipőket,

nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta czipő szerint leggyorsab-
ban eszközöztetnek.

SCHUNDA VENCZEL JÓZSEF

csász. és királyi szabad.
udvari hangszergyára.

a nagy. kir. operaház és a
nemzeti színház szállítja.

Vonó-, ütő-, réz- és fa-fuvó-hangszerek

Saját találmányu javított és szab.

czimbalmok pedállal és a nélkül.

Allaga-féle czimbalom-iskola I. és II. rész, u. m. több
átírat is nálam jelent meg és kapható.

Hangszer alkatrészek és hurok.

Budapest, magyar-utca 26. sz. (saját házában.)

Kerékpár sport értesítés.

100 drb Rover Safety valódi angol go-
lyóágy és golyópédálé megvétele folytán
azon kellemes helyzetben vagyok ezeket
mélyen tisztelt vevőimnek és a n. é.
közönségnek darabonként 135 frtjával
kezesség mellett adhatni. Nagy raktár
mindennemű varró és kötőgépek és ve-
locipédekben.

Herbster Károly gépész,

Budapest, Károly-körnt 3. szám.

Különlegesség: Prince of Wales férfi-övek.

Az összes sport-
nemekhez szük-
ségelt ruházati
cikkek u. m.

verseny és
training
INGEK.

nadrágok, sapkák és czipők legna-
gyobb raktára.

Sigmund József

Budapest, IV. Városház-utca 2—4

Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei.

FLANELL INGEK.

LAWN TENNIS CZIPŐK.